

**UCHWAŁA NR XCVI/569/2024
RADY POWIATU SOKÓLSKIEGO**

z dnia 23 lutego 2024 r.

**w sprawie przyjęcia Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego
na lata 2023-2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 1 ust. 1 i art. 2 ust. 4 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 oraz z 2023 r. poz. 1972) w zw. z §1 i §2 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz. U. poz. 2480) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Krzysztof Krasinski
Krzysztof Krasinski

Załącznik do uchwały Nr XCVI/569/2024
Rady Powiatu Sokólskiego
z dnia 23 lutego 2024 r.

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO DLA POWIATU SOKÓLSKIEGO NA LATA 2023-2030

SOKÓŁKA 2023

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP	2
II. POPULACJA MIESZKAŃCÓW POWIATU SOKÓLSKIEGO.....	4
III. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH NA TERENIE POWIATU SOKÓLSKIEGO	5
IV. INSTYTUCJE NA TERENIE POWIATU SOKÓLSKIEGO UDZIELAJĄCE WSPARCIA W ZAKRESIE POMOCY PSYCHIATRYCZNEJ.....	15
1. PODMIOTY LECZNICZE W PSYCHIATRYCZNEJ OPIECE ZDROWOTNEJ	15
2. INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE WSPARCIA I POMOCY OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI	20
V. WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	44
VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU	46
VII. MONITORING I EWALUACJA.....	52
VIII. PODSUMOWANIE	52

I. WSTĘP

Zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków każdego państwa. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.) definiuje osobę z zaburzeniami psychicznymi jako osobę chorą psychicznie (wykazującą zaburzenia psychiatryczne), upośledzoną umysłowo oraz wykazującą inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Zgodnie z powyższą ustawą ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. W działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności: promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym, zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

Na podstawie art. 2 ust. 6 ww. ustawy, ustanowiono Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022, który miał na celu m.in. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej opieki zdrowotnej oraz ukształtowanie wobec nich odpowiednich postaw społecznych. Regulował on, na jakich zasadach poszczególne samorządy mają włączyć się w realizację określonych zadań. Celami głównymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego pozostaje nadal zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Narodowego Programu.

Zadaniem samorządów powiatowych jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, która realizowana będzie poprzez:

- upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej,
- upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego,
- aktywizację zawodową osób z zaburzeniami psychicznymi,
- skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy,
- udzielanie wsparcia psychologiczno – pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 stanowi odpowiedź na rekomendacje zawarte w Narodowym Programie Zdrowia Psychicznego na lata 2023 – 2030 i został opracowany na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz.U. z 2023 r., poz. 2480) oraz zapisów art. 1-2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022 r. poz. 2123 z późn. zm.).

Celem opracowania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest przede wszystkim prawidłowe zdiagnozowanie sytuacji zdrowotnej mieszkańców Powiatu Sokólskiego, przeprowadzanie analizy potrzeb i dostępności do każdego rodzaju świadczeń skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi, a w efekcie końcowym ustalenie obszarów wymagających korekty, aktywizacji i podjęcia działań.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030, wyznacza kierunek działań administracji samorządowej zmierzający, w dalszym ciągu, do osiągnięcia celu nadrzędnego – ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców naszej społeczności, a także stanowi kontynuację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2019-2022, przyjętego Uchwałą Nr X/76/2019 Rady Powiatu Sokólskiego z dnia 27 czerwca 2019 r.

W celu opracowania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030 powołany został Uchwałą Nr 1269/2024 Zarządu Powiatu Sokólskiego z dnia 5 stycznia 2024 r. Zespół Koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030.

Do podstawowych zadań Zespołu Koordynującego należy opracowanie, realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023 – 2030 oraz przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej).

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 w swoich założeniach przyczyni się do poprawy zdrowia i życia, a także do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi.

II. POPULACJA MIESZKAŃCÓW POWIATU SOKÓLSKIEGO

Powiat sokólski leży w północnej części Niziny Podlaskiej, przy granicy z Białorusią. Zajmuje powierzchnię 2 055 km².

W skład powiatu sokólskiego wchodzi jednostki miejsko-gminne: Dąbrowa Białostocka, Krynki, Sokółka i Suchowola, a także jednostki gminne: Janów, Korycin, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidra i Szudziałowo.

Na koniec 2022 roku powiat sokólski zamieszkiwało 62 063 mieszkańców, w tym: 31 451 kobiet (50,7%) i 30 612 mężczyzn (49,3%). W latach 2002-2022 nastąpił spadek liczby mieszkańców powiatu o 16,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 43,5 lat i jest porównywalny do średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz nieznacznie większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Liczbę ludności powiatu sokólskiego w poszczególnych gminach przedstawia Tabela nr 1.

Tabela nr 1 Ludność powiatu sokólskiego

Jednostka terytorialna	2019			2020			2021			2022		
	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni	ogółem	kobiety	mężczyźni
Powiat Sokólski	66 686	33 668	33 018	65 883	33 253	32 630	64 902	32 135	32 767	62 063	30 612	31 451
Dąbrowa Białostocka	11 336	5 717	5 619	11 169	5 623	5 546	10 925	5 503	5 422	10 226	5 023	5 203
Dąbrowa B-cka miasto	5 502	2 845	2 657	5 402	2 795	2 607	5 305	2 752	2 553	5 082	2 423	2 659
Dąbrowa Białostocka - obszar wiejski	5 834	2 872	2 962	5 767	2 828	2 939	5 620	2 751	2 869	5 144	2 600	2 544
Janów	4 098	2 068	2 030	4 002	2 012	1 990	3 974	2 002	1 972	3 772	1 846	1 926
Korycin	3 202	1 582	1 620	3 172	1 570	1 602	3 117	1 544	1 573	3 069	1 537	1 532
Krynki	3 037	1 570	1 467	2 958	1 514	1 444	2 936	1 507	1 429	2 765	1 352	1 413
Krynki - miasto	2 372	1 241	1 131	2 313	1 200	1 113	2 303	1 194	1 109	2 185	1 046	1 139
Krynki - obszar wiejski	665	329	336	645	314	331	633	274	320	580	306	274
Kuźnica	3 927	1 949	1 978	3 890	1 936	1 954	3 828	1 910	1 918	3 693	1 859	1 834
Nowy Dwór	2 618	1 304	1 314	2 573	1 275	1 298	2 505	1 241	1 264	2 221	1 126	1 095
Sidra	3 407	1 669	1 738	3 358	1 641	1 717	3 287	1 597	1 690	3 079	1 593	1 486
Sokółka	25 352	12 932	12 420	25 184	12 856	12 328	24 888	12 696	12 192	24 078	11 698	12 380
Sokółka - miasto	18 063	9 368	8 695	17 967	9 313	8 654	17 749	9 189	8 560	17 235	8 218	9 017
Sokółka - obszar wiejski	7 262	3 564	3 725	7 217	3 543	3 674	7 139	3 507	3 632	6 843	3 480	3 363
Suchowola	6 869	3 455	3 414	6 765	3 417	3 348	6 663	3 369	3 294	6 391	3 186	3 205
Suchowola - miasto	2 178	1 062	1 116	2 137	1 099	1 038	2 101	1 082	1 019	2 062	1 008	1 054
Suchowola - obszar wiejski	4 691	2 393	2 298	4 628	2 318	2 310	4 562	2 287	2 275	4 329	2 178	2 151
Szudziałowo	2 840	1 422	1 418	2 812	1 409	1 403	2 779	1 398	1 381	2 769	1 392	1 377

Źródło: <http://www.polskawliczbach.pl>

Ludność wiejska stanowi 58,3%. Gęstość zaludnienia dla powiatu wynosi 33 os./km². Wskaźnik zaludnienia dla województwa podlaskiego wynosi 59 osób na 1 km² (stan na 30 czerwca 2020 r.). Powiat sokólski należy również do powiatów „starych demograficznie”. Na koniec 2021 roku w powiecie sokólskim w wieku 65 lat i więcej mieszkało 12 893 osób, co stanowiło 19,6 % ogółu mieszkańców.

III. DIAGNOZA WYSTĘPOWANIA ZABURZEŃ PSYCHICZNYCH NA TERENIE POWIATU SOKÓLSKIEGO

Zgodnie z art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2022, poz. 2123 z późn. zm.) **osoby z zaburzeniami psychicznymi to osoby:**

- chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne);
- upośledzone umysłowo;
- wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

W powiecie sokólskim w roku 2021 osoby z zaburzeniami psychicznymi, którym wydano orzeczenie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności stanowiły 11,53% ogółu, w 2022 roku było to już 19% . Liczbę osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych w poradniach zdrowia psychicznego powiatu sokólskiego w latach 2019-2022 przedstawia Tabela nr 2.

Tabela nr 2 Leczeni ogółem z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w poradniach zdrowia psychicznego w powiecie sokólskim w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Ogółem z zaburzeniami psychicznymi	1736	1694	1837	1816
w tym:				
mężczyźni	615	594	671	594
kobiety	1121	1100	1166	1222
W tym leczeni po raz pierwszy	346	308	377	289

Źródło: sprawozdania MZ-15 z lat 2019-2022

Jak wynika z przedstawionych danych liczba osób z zaburzeniami psychicznymi leczonych w poradniach zdrowia psychicznego w latach 2019-2022 wahała się od 1736 do 1816 osób. W tym okresie nastąpił wzrost liczby leczonych o 4,4%, tj. o 80 osób. Wśród leczonych

przeważały kobiety, które stanowiły 63,5% pacjentów w roku 2019 i 2021 i aż 65% w roku 2020 i 67% w roku 2022.

Tabela nr 3 Liczba udzielonych porad w poradniach zdrowia psychicznego powiatu sokólskiego w latach 2019-2022

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Ogółem liczba porad	7728	9647	12954	12058
Porady lekarskie	5863	6222	7271	7728
Porady psychologa i innego terapeuty	907	811	840	884
Skierowania do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych	34	36	28	49
Porady telefoniczne	958	2614	4843	3446

Zródło: sprawozdania MZ-15 z lat 2019-2022

Jak wynika z danych przedstawionych w powyższej tabeli nastąpił znaczny wzrost liczby porad udzielanych przez lekarzy psychiatrów i aż prawie dwukrotnie, porad udzielanych telefonicznie. Wynika to prawdopodobnie z ówczesnego okresu pandemii, kiedy wizyty stacjonarne były utrudnione, a niekiedy wręcz niemożliwe.

Liczbę leczonych ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychiatrycznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej na terenie powiatu sokólskiego w latach 2019-2022 prezentują Tabele 4-7.

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Ogółem z zaburzeniami	1736	1894	1873	1816
z uzależnieniami	615	594	671	594
bez uzależnieniami	1121	1300	1202	1222
W tym: leczeni na raz pierwszy	346	308	377	389

Tabela nr 4 Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej na terenie powiatu sokólskiego w 2019 roku – wg wieku

Wyszczególnienie	Leczeni		w tym: leczeni ogółem w wieku lat				Leczeni po raz pierwszy w życiu ogółem	w tym w wieku lat			
	ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej		0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	1736	615	4	149	982	601	346	4	80	145	117
organiczne zaburzenia psychotyczne	420	153	0	4	92	324	110	0	4	23	83
schizofrenia	258	136	0	15	205	38	7	0	1	5	1
inne zaburzenia psychotyczne urojeniowe (bez afektywnych i schizofrenii)	40	21	0	6	29	5	0	0	0	0	0
epizody afektywne	152	43	0	9	86	57	34	0	6	15	13
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	151	44	0	2	95	54	7	0	0	4	3
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	4	1	0	0	3	1	2	0	0	1	1
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	601	154	2	82	401	116	166	2	59	91	14
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	5	2	0	1	3	1	1	0	1	0	0
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	11	6	0	1	7	3	5	0	1	3	1
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	9	4	0	4	5	0	2	0	2	0	0
upośledzenie umysłowe	79	46	1	20	56	2	9	1	4	3	1
całościowe zaburzenia rozwojowe	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0
pozostałe zaburzenia rozwoju psychicznego	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym i inne	4	3	1	3	0	0	1	1	0	0	0

Źródło: sprawozdania MZ-15 za 2019r.

Tabela nr 5 Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej na terenie powiatu sokólskiego w 2020 roku – wg wieku

Wyszczególnienie	Leczeni		w tym: leczeni ogółem w wieku lat				Leczeni po raz pierwszy w życiu ogółem	w tym w wieku lat			
	ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej		0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	1694	594	1	119	978	596	308	0	52	155	101
organiczne zaburzenia psychotyczne	408	146	0	0	120	288	77	0	0	20	57
schizofrenia	232	124	0	16	175	41	11	0	2	5	4
inne zaburzenia psychotyczne urojeniowe (bez afektywnych i schizofrenii)	26	12	0	2	20	4	2	0	0	2	0
epizody afektywne	147	52	0	7	95	45	43	0	3	25	15
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	131	38	0	4	68	59	15	0	2	7	6
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	3	1	0	0	1	2	0	0	0	0	0
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	648	169	1	60	440	147	147	0	38	92	17
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	6	1	0	2	4	0	1	0	0	1	0
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	10	4	0	1	5	4	1	0	0	0	1
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	10	5	0	3	6	1	3	0	2	0	1
upośledzenie umysłowe	71	40	0	22	44	5	7	0	4	3	0
całościowe zaburzenia rozwojowe	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym i inne	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: sprawozdania MZ-15 za 2020r.

Tabela nr 6 Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej na terenie powiatu sokólskiego w 2021 roku – wg wieku

Wyszczególnienie	Leczeni		w tym: leczeni ogółem w wieku lat				Leczeni po raz pierwszy w życiu ogółem	w tym w wieku lat			
	ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej		0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	1837	671	4	138	1043	652	377	4	50	194	129
organiczne zaburzenia psychotyczne	388	159	0	2	98	288	101	0	1	25	75
schizofrenia	249	127	1	12	193	43	4	1	1	2	0
inne zaburzenia psychotyczne urojeniowe (bez afektywnych i schizofrenii)	32	15	0	4	23	5	0	0	0	0	0
epizody afektywne	195	62	0	10	118	67	39	0	3	23	13
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	138	45	0	8	64	66	6	0	2	1	3
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	4	1	0	0	2	2	0	0	0	0	0
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	714	195	2	75	466	171	199	2	33	128	36
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	4	1	0	2	1	1	1	0	1	0	0
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	14	5	0	2	5	7	4	0	0	2	2
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	17	12	0	4	13	0	8	0	3	5	0
upośledzenie umysłowe	79	46	1	16	60	2	13	1	4	8	1
całościowe zaburzenia rozwojowe	1	1	0	1	0	0	1	0	1	0	0
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym i inne	2	2	0	2	0	0	1	0	1	0	0

Źródło: sprawozdania MZ-15 za 2021r.

Tabela nr 7 Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej na terenie powiatu sokólskiego w 2022 roku – wg wieku

Wyszczególnienie	Leczeni		w tym: leczeni ogółem w wieku lat				Leczeni po raz pierwszy w życiu ogółem	w tym w wieku lat			
	ogółem	w tym mężczyźni	0-18	19-29	30-64	65 i więcej		0-18	19-29	30-64	65 i więcej
Ogółem	1816	634	4	165	1056	591	372	3	69	185	115
organiczne zaburzenia psychotyczne	267	135	0	3	85	179	70	0	0	9	61
schizofrenia	251	128	1	12	190	48	10	0	3	6	1
inne zaburzenia psychotyczne urojeniowe (bez afektywnych i schizofrenii)	33	19	0	9	17	7	8	0	6	2	0
epizody afektywne	206	61	2	13	118	73	50	2	8	26	14
depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe	151	47	0	5	72	74	7	0	0	5	2
inne zaburzenia nastroju (afektywne)	5	3	0	0	1	4	2	0	0	1	1
zaburzenia nerwicowe związane ze stresem i somatoformiczne	772	174	0	99	489	184	201	0	44	123	34
zespoły behawioralne związane z zaburzeniami odżywiania	5	2	0	3	0	2	0	0	0	0	0
inne zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi	18	8	0	1	7	10	4	0	0	3	1
zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych	19	5	0	4	15	0	6	0	2	3	1
upośledzenie umysłowe	86	49	1	19	62	4	14	1	6	7	0
całościowe zaburzenia rozwojowe	2	2	0	2	0	0	0	0	0	0	0
zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym i inne	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: sprawozdania MZ-15 za 2022r.

Jak wynika z danych statystycznych, przedstawionych w tabelach nr 5-7 najczęściej chorych leczonych było z powodu zaburzeń nerwicowych związanych ze stresem i somatoformicznych (forma zaburzeń nerwicowych). W latach 2019-2022 było to ok. 38% ogółu leczonych w poradniach zdrowia psychicznego.

Wśród osób leczonych z powodu zaburzeń nerwicowych dominowały kobiety – około 72% w roku 2019, 74% w roku 2020, 72,6% w roku 2021 i 77% w roku 2022.

W województwie podlaskim i w kraju sytuacja jest podobna. W psychiatrycznej opiece ambulatoryjnej najczęstszym rozpoznaniem wśród kobiet są zaburzenia nerwicowe.

Na drugim miejscu pod względem liczby osób leczonych w poradniach zdrowia psychicznego powiatu sokólskiego były organiczne zaburzenia psychotyczne, które stanowiły około 1/4 wszystkich leczonych. W tej grupie chorych większość stanowiły kobiety – ok. 67% i osoby w wieku powyżej 65 roku życia. Ta grupa wiekowa stanowi około 73% wszystkich osób z zaburzeniami psychotycznymi.

Kolejnym częstym rozpoznaniem w powiecie sokólskim była schizofrenia, na którą leczyło się w latach 2019-2022 około 13-14% pacjentów poradni zdrowia psychicznego. Schizofrenia dotyczyła częściej osób w wieku 30-64 lat oraz kobiet.

Zaburzenia psychiczne spowodowane nadużywaniem alkoholu stanowią poważny problem w ambulatoryjnej opiece psychiatrycznej. Dane dotyczące leczonych z tego powodu przedstawia poniższa tabela.

Tabela nr 8 Leczeni ogółem z zaburzeniami psychicznymi spowodowanymi nadużywaniem alkoholu w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej w powiecie sokólskim

Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022
Ogółem z zaburzeniami psychicznymi związanymi z alkoholem w tym:	309	302	223	175
mężczyźni	264	268	188	154
kobiety	45	34	35	21
leczeni po raz pierwszy w życiu, w tym	96	74	36	140
mężczyźni	83	66	31	120
kobiety	13	8	5	20
Zobowiązani do leczenia odwykowego	176	149	162	86

Źródło: sprawozdania MZ-15 za lata 2019-2022

Analizując powyższe dane należy stwierdzić, że z roku na rok następuje spadek osób leczonych z zaburzeniami psychicznymi związanymi z nadużyciem alkoholu. Wśród osób leczonych dominują mężczyźni, którzy w latach 2019-2022 stanowili około 86%. Zaobserwować można również spadek liczby osób zobowiązanych do leczenia odwykowego

oraz utrzymującą się na stałym poziomie liczbę leczonych kobiet. W stosunku do wszystkich objętych opieką medyczną zwiększył się odsetek osób leczonych po raz pierwszy w życiu z poziomu 31% w roku 2019 do 80% w roku 2022. W 2022 roku w NZOZ „Salus” w Sokółce udzielono kilka tysięcy porad dla 1518 pacjentów, zaś w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej było to 2 299 porad w zakresie zdrowia psychicznego.

Z danych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce wynika, że choroby psychiczne i umysłowe u osób dorosłych stanowiły podstawę do wydania 12,5 % wszystkich wydanych orzeczeń w roku 2019, 15,1 % w roku 2020, 11,5 % w roku 2021 i 15 % w roku 2022. Dzieci, u których stwierdzano przyczynę niepełnosprawności związaną z zaburzeniami psychicznymi, stanowiły 29,5 % wszystkich wydanych orzeczeń o niepełnosprawności w roku 2019, 34,8 % w roku 2020, 33,6 % w roku 2021 i aż 41% w roku 2022.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce wydaje osobom z zaburzeniami psychicznymi orzeczenia o niepełnosprawności (dotyczy osób do 16 roku życia) i o stopniu niepełnosprawności (dotyczy osób po 16 roku życia).

W tabeli nr 9 przedstawiono liczbę wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi do 16 roku życia, w latach 2019-2022. W porównaniu z latami 2016-2018 widać wyraźnie tendencję wzrostową wydanych orzeczeń. (2016 r. – 22 orzeczenia, 2017 r. – 25 orzeczeń, w 2018 r. – 25 orzeczeń).

Tabela nr 9 Liczba wydanych orzeczeń – osoby z zaburzeniami psychicznymi do 16 roku życia

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń - rok			
	2019	2020	2021	2022
01-U upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym	3	4	2	2
02-P zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lekowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne	3	0	1	2
12-C całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia	22	28	30	41
RAZEM	28	32	33	45

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Liczbę wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia w latach 2019-2022 przedstawia tabela nr 10.

Tabela nr 10 Liczba wydanych orzeczeń – osoby z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Ilość wydanych orzeczeń - rok			
	2019	2020	2021	2022
01-U upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym	7	7	5	7
02-P zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne	75	70	57	73
12- C całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia	2	10	7	11
Razem:	84	87	69	91

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Liczbę wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia w latach 2019-2022 z podziałem na stopnie niepełnosprawności przedstawia tabela nr 11.

Tabela nr 11 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia w latach 2019-2022 z podziałem na stopnie niepełnosprawności

Symbol przyczyny niepełnosprawności	Stopień znaczny				Stopień umiarkowany				Stopień lekki			
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
01-U upośledzenia umysłowe począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym	1	2	1	3	6	5	4	4	0	0	0	0
02 -P zaburzenia psychosomatyczne, zaburzenia nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalone zaburzenia lękowe o znacznym stopniu nasilenia, zespoły otępienne	33	18	18	21	31	44	31	36	11	8	8	16
12- C całościowe zaburzenia rozwojowe, powstałe przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypiami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia.	1	2	2	1	0	3	4	7	1	5	1	3
Razem	35	22	21	25	37	52	39	47	12	13	9	19

Źródło: dane pozyskane z Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce

Analizując dane zawarte w powyższych tabelach należy stwierdzić, że liczba wydanych orzeczeń z roku na rok zachowuje tendencję wzrostową, zarówno w grupie osób do 16 roku życia jak i w grupie osób powyżej 16 roku życia. W roku 2022 jeśli brać pod uwagę osoby po 16 roku życia jest to skok aż o 76% w porównaniu z rokiem 2021.

Symbol przekroju niepełnosprawności	Liczba wydanych orzeczeń - rok			
	2019	2020	2021	2022
01-1) upośledzenie umysłowe powyżej od 10-15 punktów w skali inteligencji	1	7	3	7
02-2) zaburzenia psychiczne, zaburzenia rozwoju powyżej od 10-15 punktów w skali inteligencji	75	70	57	79
12-1) choroby psychiczne, zaburzenia rozwoju powyżej 16 roku życia, z utratą zdolności intelektualnej i społecznej lub zaburzeń wzroku, słuchu, smaku, węchu, dotyku i równowagi	2	10	7	11
Razem	84	87	69	97

Źródło: dane przekazane z Powiatowego Zespołu do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami w Świdnicy

Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia w latach 2019-2022 z podziałem na stopnie niepełnosprawności

Tabela nr 11 Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób z zaburzeniami psychicznymi po 16 roku życia w latach 2019-2022 z podziałem na stopnie niepełnosprawności

Symbol przekroju niepełnosprawności	Stopień znaczący										Stopień łagodny	
	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022	2019	2020	2021	2022
01-1) upośledzenie umysłowe powyżej od 10-15 punktów w skali inteligencji	1	2	1	3	0	2	4	4	0	0	0	0
02-2) zaburzenia psychiczne, zaburzenia rozwoju powyżej od 10-15 punktów w skali inteligencji	75	78	73	71	71	66	71	76	11	8	8	10
12-1) choroby psychiczne, zaburzenia rozwoju powyżej 16 roku życia, z utratą zdolności intelektualnej i społecznej lub zaburzeń wzroku, słuchu, smaku, węchu, dotyku i równowagi	1	2	2	1	0	3	4	3	1	2	1	3
Razem	76	82	76	75	71	69	79	83	12	10	9	13

Źródło: dane przekazane z Powiatowego Zespołu do Spraw Osób z Niepełnosprawnościami w Świdnicy

IV. INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE WSPARCIA W ZAKRESIE POMOCY PSYCHIATRYCZNEJ

1. PODMIOTY LECZNICZE PSYCHIATRYCZNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ

✓ Mieszkańcom powiatu sokólskiego psychiatryczną opiekę stacjonarną zapewnia:

- *Samodzielny Publiczny Psychiatryczny ZOZ im. dr. S. Deresza w Choroszczy*,
ul. Plac im. Dr. Zygmunta Brodowicza 1, 16-070 Choroszcz tel. 85 719 10 91,
<http://www.sppchoroszcz.med.pl/>

✓ Psychiatryczną opiekę ambulatoryjną dla dorosłych w powiecie sokólskim świadczą następujące zakłady:

1.1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „Salus” w Sokółce,

ul. Sikorskiego 40, 16-100 Sokółka, tel. 85 722 05 23

W ramach NZOZ „Salus” w Sokółce funkcjonują:

- poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych,
- poradnia leczenia uzależnień.

1.2. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Dąbrowie Białostockiej,

ul. M. C. Skłodowskiej 15, 16-200 Dąbrowa Białostocka, tel. 85 712 33 41

strona internetowa: <http://www.spzoz.home.pl>

W ramach SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej funkcjonują:

- poradnia zdrowia psychicznego dla dorosłych,
- poradnia leczenia uzależnień.

Poradnie udzielają świadczeń opieki zdrowotnej bezpłatnie, na podstawie zawartych umów z Narodowym Funduszem Zdrowia. Wykaz świadczeń gwarantowanych określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 19 czerwca 2019 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu opieki psychiatrycznej i leczenia uzależnień (Dz.U. z 2019 r. poz. 1285 z późn. zm.). Porady są udzielane bez skierowania lekarza.

✓ Stacjonarną opiekę długoterminową w zakresie psychiatrii w powiecie sokólskim świadczy:

1.3. Samodzielny Publiczny Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Krynkach.

ul. Grodzieńska 40, 16-120 Krynki, tel. 85 722 84 86

<http://www.spzpo-krynki.pl>

e-mail: spzpo@interia.pl

W strukturze organizacyjnej SP ZPO w Krynkach funkcjonuje:

- zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy psychiatryczny dla dorosłych (25 łóżek).

Świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze psychiatryczne dla dorosłych obejmują opiekę, pielęgnację, rehabilitację oraz leczenie chorych ze znacznymi i utrwalonymi zaburzeniami zachowania, którym nie można zapewnić opieki w innych warunkach.

W SP ZPO w Krynkach mogą przebywać osoby skierowane na leczenie na czas nieokreślony. W latach 2019-2022 na oddziale o profilu psychiatrycznym w SP ZPO w Krynkach przebywało średniorocznie 25 pacjentów, w tym okresie udzielono świadczeń 69 osobom. Zapotrzebowanie na świadczenia pielęgnacyjno-opiekuńcze psychiatryczne jest znacznie większe, niż możliwości Zakładu. Na przyjęcie corocznie oczekuje średnio 10-15 osób (w tym osoby o znacznym stopniu niepełnosprawności, które zgodnie obowiązującymi przepisami przyjmowane są poza kolejnością).

Rozwój opieki psychiatrycznej w województwie podlaskim jest jednym z priorytetów Podlaskiego Oddziału Wojewódzkiego NFZ. W ostatnim czasie zwiększono liczbę miejsc udzielania świadczeń, gdzie pacjenci otrzymają pomoc psychiatryczną i psychologiczną. Nowy model systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży zakłada stworzenie sieci ośrodków w ramach trzech poziomów referencyjnych, które są zgodne z założeniami Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Każdy poziom referencyjny będzie udzielał pomocy pacjentom o różnych potrzebach zdrowotnych. Świadczenia mają być udzielane przede wszystkim w środowisku pacjenta, bez skierowania.

Pierwszy poziom – podstawowy, to ośrodki środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej blisko miejsca zamieszkania dziecka, w których pracują psychologzy, psychoterapeuci i terapeuci środowiskowi. Celem jest, aby w każdym powiecie, każda szkoła była objęta opieką psychologiczną. Opieka środowiskowa to współpraca z rodziną, szkołą, pomocą społeczną, sądem i kuratorem. Konsultacja nie zawsze oznacza leczenie, jeśli takowa nie wystarczy, wówczas być może pacjent trafi na oddział dzienny.

Poza ośrodkami I poziomu działać będą także ośrodki II poziomu – centra zdrowia psychicznego oraz III poziomu – ośrodki wyspecjalistyczne całodobowej opieki.

Każdy poziom referencyjny będzie udzielał pomocy pacjentom o różnych potrzebach zdrowotnych. Ważne jest, aby w ośrodkach II poziomu była zapewniona edukacja i możliwość prowadzenia normalnych zajęć szkolnych. Według ministerstwa zdrowia to jest najważniejszy element. Centra zdrowia psychicznego zostaną utworzone na bazie dotychczas funkcjonujących poradni zdrowia psychicznego i oddziałach dziennych.

Trzeci poziom stworzą zaś całodobowe ośrodki, których obecnie jest 34. To na nich teraz opiera się głównie opieka psychiatryczna dzieci i młodzieży. Największym problemem jest to, iż brakuje lekarzy psychiatrów. I chociaż obecnie jest ich 500, (w 2015 r. było tylko 280

psychiatrów), zauważalny jest deficyt lekarzy psychiatrów. W związku z tym wprowadzane są nowe zawody: psychoterapeuta, terapeuta środowiskowy i psycholog kliniczny. Osoby z doświadczeniem i dorobkiem naukowym, by zostać psychoterapeutą będą musiały zdać egzamin państwowy. Ponadto, jak podaje portal Prawo.pl za ministerstwem zdrowia, w sześciu ośrodkach w kraju będzie prowadzona specjalizacja psychologia kliniczna dzieci i młodzieży. Zostanie sfinansowana ze środków unijnych, za ok. 35 milionów złotych zostanie wykształconych ok. tysiąc nowych specjalistów.

<https://www.prawo.pl/zdrowie/nowy-model-psychiatrii-dzieciecej,511427.html>

Nowe ośrodki środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w ramach I poziomu referencyjnego działają w:

- ✓ Czarnej Białostockiej przy ul. Torowej 1,
- ✓ Mońkach przy Al. Wojska Polskiego 56A,
- ✓ Sokółce przy ul. Broniewskiego 2

Centra Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży w ramach II poziomu referencyjnego prowadzą w Białymstoku:

- ✓ Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny przy ul. Waszyngtona 17 oraz
- ✓ Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Psychiatrii i Psychoterapii Dzieci i Młodzieży Eureka przy ul. Wesołej 17/1, natomiast w Suwałkach przy ul. Szpitalnej 62.

1.4. Lista Ośrodków Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży na terenie województwa podlaskiego oraz Centrów Zdrowia Psychicznego Dla Dzieci i Młodzieży:

1. Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach, Augustów, ul. Komunalna 2, tel. 508 280 634,
2. Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach, Becejły 7, kom. 508 280 126,
3. Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach, Sejny, ul. Wojska Polskiego 60d, tel. 508 280 439,
4. **Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach, Sokółka, ul. Broniewskiego 2, tel. 508 280 237,** w placówce świadczeń udzielają psycholog, psychoterapeuta i terapeuta środowiskowy. Mogą zgłaszać się tu rodzice z dziećmi, młodzież, w przypadku występowania niepokojących objawów związanych z problemami psychologicznymi. Nie jest potrzebne skierowanie lekarskie, zgłoszenie może nastąpić przez przedszkole, szkołę, placówkę lub rodzinę (osoby poniżej 18-tego r. ż. muszą

posiadać zgodę opiekuna prawnego na korzystanie ze świadczeń). Opiekun prawny musi wyrazić pisemną zgodę na kontakt przedszkola, szkoły, placówki z Ośrodkiem.

5. Specjalistyczny Psychiatryczny SP ZOZ w Suwałkach, Suwałki, ul. Szpitalna 62, tel. 508 280 652,
6. ANIMUS Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychiatrycznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży, Bielsk Podlaski, ul. Żwirki i Wigury 83, tel. 794 908 839,
7. Szpital Ogólny im. dr. W. Gineła w Grajewie, Grajewo, ul. Konstytucji 3 Maja 34, tel. 86 272 32 71 wew. 248,
8. Szpital Ogólny w Kolnie, Kolno, ul. Wojska Polskiego 69, tel. 86 273 93 68,
9. Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Łomża, ul. Skłodowskiej-Curie 1, tel. 86 216 67 03, 575 663 830,
10. Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Sławiec, ul. Długa 22, tel. 86 216 67 03, 664 010 978,
11. Wojewódzki Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Łomży, Wysokie Mazowieckie, ul. Rynek Piłsudskiego 23, tel. 86 217 32 40, 575 663 830,
12. Ośrodek Psychoterapii Pomocni Ewa Dąbrowska-Jackowska, Białystok, ul. Wisławy Szymborskiej 2, tel. 791 261 171,
13. Q Medica Sp. z o.o., Białystok, ul. Waszyngtona 30/1U, tel. 85 679 51 01,
14. EZRA UKSW Sp. z o.o., Białystok, ul. Sikorskiego 6a, tel. 576 480 777,
15. EZRA UKSW Sp. z o.o., Siemiatycze, 11 Listopada 73, tel. 576 238 777,
16. EZRA UKSW, Zambrów, Magazynowa 9, tel. 574 510 528,
17. Psychologija Sp. z o. o., Hajnówka, 3 Maja 59 Ł, tel. 737 848 949,
18. Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, Mońki, Al. Wojska Polskiego 56A, tel. 533 810 201, (87) 562 64 02,
19. MEDNOVATION Sp. z o. o., Czarna Białostocka, ul. Torowa 1, tel. 733 208 910,
20. Uniwersytecki Szpital Kliniczny im. L. Zamenhofa w Białymstoku, ul. Wołodyjowskiego 2, tel. (85) 745 07 88, 745 09 76,
21. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Psychiatrii i Psychoterapii Dzieci i Młodzieży EUREKA w Białymstoku, ul. Wesola 17/1, kom. 533 544 633,
22. Specjalistyczny Psychiatryczny Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Suwałkach, ul. Szpitalna 62, tel. (87) 564 25 85, (87) 562 64 02.

W ramach pomocy oferowanej w ww. ośrodkach można skorzystać z następujących świadczeń:

- porada psychologiczna diagnostyczna,
- porada psychologiczna,

- sesja psychoterapii indywidualnej,
  - sesja psychoterapii rodzinnej,
  - sesja psychoterapii grupowej,
  - sesja wsparcia psychospołecznego,
  - wizyta, porada domowa lub środowiskowa,
- świadczenia dzienne psychiatryczne rehabilitacyjne obejmujące diagnostykę, leczenie i rehabilitację dzieci i młodzieży.

Kluczowym aspektem funkcjonowania Ośrodków Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży oraz Centrów Zdrowia Psychicznego jest współpraca instytucji, aby rodzina, dzieci i młodzież mogła otrzymać skoordynowane wsparcie i opiekę.

Warto podkreślić, że dzieci i młodzież uzależniona od nowych technologii cyfrowych może także korzystać ze świadczeń w ramach programu pilotażowego dla dzieci uzależnionych od komputerów i smartfonów. Jest on skierowany do dzieci i młodzieży przed rozpoczęciem realizacji obowiązku szkolnego, objętych obowiązkiem szkolnym i obowiązkiem nauki oraz kształcących się w szkołach ponadpodstawowych do ich ukończenia, problemowo korzystających z nowych technologii cyfrowych, oraz ich rodzin. Program realizowany jest w latach 2021-2023. W województwie podlaskim program realizuje Ośrodek Profilaktyki i Terapii dla Młodzieży i Dorosłych Etap przy ul. Włókienniczej 7 w Białymstoku.

Jednym z kluczowych problemów dotyczących zdrowia psychicznego jest problem samobójstw. W latach 2019-2021 w powiecie sokólskim podjęto 42 próby samobójcze.

W 2021 roku, w Polsce, 1496 dzieci i nastolatków podjęło próbę samobójczą. W 2022 roku aż 2031. To w porównaniu z rokiem 2020 wzrost o kolejno, 77% i 150% – wynika z danych Komendy Głównej Policji. Kryzys psychiczny młodzieży narasta gwałtownie od czasu pandemii. Sytuacji nie poprawiają stres związany z wojną na Ukrainie, zapracowani rodzice, przeładowana podstawa programowa w szkołach oraz wielomiesięczne kolejki do psychologów i psychiatrów.

„Wywołana pandemią konieczność izolacji społecznej, narażenie na stres, konflikt zbrojny na terenie Ukrainy, szybki tryb życia a także rozwój nowych technologii predestynują zapotrzebowanie na świadczenia psychiatryczne i psychologiczne. Szczególnie wśród dzieci i młodzieży widzimy rosnące potrzeby w tym zakresie, dlatego sukcesywnie zwiększamy dostępność do opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej w województwie podlaskim” – czytamy na stronie internetowej podlaskiego oddziału NFZ. <https://www.nfz-bialystok.pl/aktualnosci-oddzialu/zwiekszamy-dostepnosc-do-opieki-psychiatrycznej-i-leczenia-uzaleznien-w-wojewodztwie-podlaskim-dla-dzieci-i-doroslych/>

Istotną rolę w zakresie opieki psychiatrycznej dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych, w województwie podlaskim sprawuje od 2022 r. **Centrum Psychiatrii w Białymstoku**, które powstało w sąsiedztwie Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego i Uniwersyteckiego Dziecięcego Szpitala Klinicznego. Działa tu, pierwszy i jedyny w regionie całodobowy oddział psychiatryczny dla dzieci i młodzieży. Takiej placówki nie było w Podlaskim od 11 lat, a region był jedynym w Polsce, w którym taki oddział nie funkcjonował. Do Centrum przeniesiono z Choroszczy także oddział dla pacjentów dorosłych. Nowe centrum jest obiektem nowoczesnym, co jest bardzo istotną kwestią w destygmatyzacji pacjentów psychiatrycznych, bo ważne są warunki do jakich trafiają.

2. INSTYTUCJE UDZIELAJĄCE WSPARCIA I POMOCY OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI

2.1. Pomoc społeczna

2.1.1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce

Adres: ul. Marsz. J. Piłsudskiego 8, 16-100 Sokółka,

Tel. 85 711 08 23, 85 711 08 43, tel/fax 85 711 08 61

<http://sokolka-powiat.pl/powiatowe-centrum-pomocy-rodzinie-w-sokolce/>

e-mail: pcpr.sokolka@sokolka-powiat.pl

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce jest jednostką organizacyjną powiatu, realizującą zadania m. in. z zakresu rehabilitacji społecznej, wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, pomocy społecznej oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce istnieją następujące formy dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:

- 1) uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym;
- 2) zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- 3) dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w miejscu zamieszkania w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami;
- 4) dofinansowanie usługi tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika dla osoby z niepełnosprawnością;
- 5) dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji osób z niepełnosprawnością;
- 6) dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Do zadań Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie należy również:

- 1) organizowanie opieki w rodzinach zastępczych,
- 2) prowadzenie postępowania w sprawie umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i pokrywanie kosztów ich utrzymania,
- 3) przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- 4) pomoc dla osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, w integracji ze środowiskiem,
- 5) udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje szereg programów skierowanych do osób niepełnosprawnych, które realizowane są rokrocznie, takie jak:

- ✓ Program pn. „**Aktywny Samorząd**”, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. W ramach programu przewidziane są następujące formy wsparcia:
  - przygotowanie beneficjentów programu z zaburzeniami ruchu, słuchu i percepcji wzrokowej do pełnienia różnych ról społecznych poprzez umożliwienie im włączenia się do tworzącego się społeczeństwa informacyjnego (pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania),
  - przygotowanie ich do aktywizacji społecznej, zawodowej lub wsparcia w utrzymaniu zatrudnienia poprzez likwidację lub ograniczenie barier w poruszaniu się oraz barier transportowych (pomoc w zakupie wózka lub skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym, pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne),
  - umożliwienie beneficjentom programu aktywizacji zawodowej poprzez zastosowanie elementów wspierających ich zatrudnienie oraz zwiększanie ich szans na zatrudnienie na otwartym rynku pracy poprzez podwyższanie kwalifikacji.

Program „Aktywny samorząd” skierowany jest przede wszystkim do osób z niepełnosprawnościami – studiujących lub uczących się, ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności lub z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 r. ż) jest to program cykliczny, kontynuowany co roku przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

✓ Program „**Opieki wytchnieniowej**”, którego celem jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,
- 2) osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi.

Program pozwala na odciążenie, chociaż w części, faktycznego opiekuna osoby zależnej, a z drugiej strony umożliwia osobie z niepełnosprawnością przebywanie w środowisku dla siebie znanym i przyjaznym. Zadania są określane indywidualnie, w zależności od potrzeb, w 2022 roku było to nie więcej niż 120 godzin przypadające na jednego beneficjenta. W latach 2020-2022 usługi opieki wytchnieniowej były świadczone w formie specjalistycznego poradnictwa (psychologicznego lub terapeutycznego) oraz wsparcia w zakresie nauki pielęgnacji, rehabilitacji, dietetyki. W roku 2020 z programu skorzystało 48 osób, w 2021 roku 39 osób, w 2022 roku 16 osób.

Dzięki tej pomocy opiekunowie osób zależnych mogą dysponować wolnym czasem w sposób dla siebie najkorzystniejszy, a także odpocząć, zregenerować się, zadbać o własne zdrowie psychiczne, fizyczne, podjąć aktywności których wcześniej nie mieli szansy zrealizować. W dłuższej perspektywie czasu, wzmocni to opiekunów oraz ich zdrowie psychiczne.

✓ Program **Asystent osoby niepełnosprawnej**, którego celem jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnością w stopniu znacznym i umiarkowanym oraz dzieciom z niepełnosprawnością wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności, oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. W 2022 roku powyższym programem objęto 10 osób.

W 2020 r. w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020 na terenie powiatu sokólskiego powstał Klub Seniora. Rada Powiatu Sokólskiego uchwałą Nr XX/145/2020 z dnia 17 stycznia 2020 r. powołała do życia **Klub „Senior+”**, który ma na celu wsparcie seniorów. Klub mieści się w Sokółce przy ulicy Lelewela 1C i zapewnia wsparcie 25 seniorom po 60 roku życia, niepracującym i zamieszkującym na terenie powiatu sokólskiego.

Uczestnictwo w zajęciach Klubu jest dobrowolne i bezpłatne, a oferta obejmuje m.in.:

- miejsce pobytu przystosowane do bezpiecznego i aktywnego spędzania czasu,
- organizację czasu wolnego,
- stworzenie warunków do rozwoju samorządności uczestników Klubu,
- umożliwienie udziału w różnych formach zajęć aktywizacyjnych i integracyjnych,
- zaspokajanie potrzeb kulturalnych, rekreacyjnych i towarzyskich,
- stworzenie warunków do samopomocy,

- kształtowanie postawy prozdrowotnej,
- stworzenie warunków do rozwoju integracji między seniorami a środowiskiem lokalnym oraz do wolontariatu międzypokoleniowego.

Seniorzy w Klubie „Senior+” mogą uczestniczyć w zajęciach kulinarnych, plastycznych, rękodzielniczych, itp. Biorą udział w różnego rodzaju pogadankach, wykładach oraz treningach umiejętności społecznych, zajęciach manualnych, muzyczno-ruchowych, wspólnie chodzą do kina oraz jeżdżą na wycieczki. Mają możliwość uczestniczenia w wykładach prowadzonych przez policję i straż pożarną nt. bezpieczeństwa, oszustw, itp. Takie aktywne spędzanie czasu przez seniorów pozwala im zintegrować się, poczuć się potrzebnymi oraz wciąż aktywnymi społecznie, dzięki czemu lepiej znoszą swój wiek senioralny. Biorąc pod uwagę powyższe informacje jednoznacznie widzimy, iż dalsza działalność Klubu „Senior+” oraz jego rozwój jest jak najbardziej konieczny i potrzebny. Seniorzy stanowią dużą część społeczeństwa powiatu sokólskiego, dlatego organizowanie im czasu wolnego oraz pomoc w funkcjonowaniu, także społecznym, jest obowiązkiem instytucji wspomagających seniorów.

✓ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizuje również **Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2027**. Jest to Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie. W roku 2021 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie opracowało „**Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2027**”, której podstawą jest diagnoza problemów społecznych, pokazanie sposobów ich likwidowania oraz wytyczenie strategicznych kierunków rozwoju powiatu w dziedzinie pomocy społecznej. Jest ona zorientowana przede wszystkim na rozszerzenie i pogłębienie form pomocy zarówno na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną na terenie powiatu sokólskiego oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej takimi jak: oświata, służba zdrowia.

2.1.2. Ośrodki pomocy społecznej w gminach powiatu sokólskiego

Do właściwości samorządów gmin należą zadania z zakresu pomocy społecznej, w szczególności dotyczące:

- 1) zaspakajania niezbędnych potrzeb bytowych osób w trudnej sytuacji życiowej,
- 2) organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych specjalistycznych,
- 3) organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Ośrodki pomocy społecznej co roku realizują również projekty systemowe dotyczące aktywnych form integracji społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym kierowane m.in. do osób niepełnosprawnych.

Od 2022 r. kontynuuje swoją działalność, utworzony w 2017 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Sokółce, Punkt Konsultacyjny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W ramach działalności punktu zrealizowany został projekt „STOP PRZEMOCY W RODZINIE” edycja 7. Projekt realizowany był w ramach Programu Ośłonowego „Wspieranie jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”. Punkt Konsultacyjny oferuje poradnictwo z zakresu: ochrony zdrowia (psychiatra), prawa, pedagogiki, psychologii oraz poradnictwo terapeutyczne uzależnień.

Do zadań Punktu Konsultacyjnego należy:

- 1) zapewnienie bezpłatnej i bezstronnej konsultacji, porad prawnych, psychologicznych, socjalnych, pedagogicznych, medycznych, uzależnień dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) rozpoznawanie w trakcie rozmowy zjawiska przemocy i udzielenie stosownego wsparcia i informacji o możliwościach jej powstrzymania,
- 3) inicjowanie interwencji w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie,
- 4) tworzenie warunków dla rozwoju i działania grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy,
- 5) udostępnianie materiałów edukacyjnych i informacyjnych,
- 6) gromadzenie aktualnych informacji o miejscach pomocy oraz kompetencjach służb i instytucji z terenu gminy, zajmujących się systemową pomocą dla osób uwikłanych w przemoc.

W 2022 roku w Punkcie Konsultacyjnym prowadzono następujące poradnictwo:

✓ **Konsultacje psychologiczne** polegały na wstępnym rozpoznaniu i diagnozie problemu oraz przedstawieniu propozycji pomocy. Konsultacje były skierowane do osób, które potrzebują pomocy, chcą zorientować się w naturze i źródle problemu, a następnie uzyskać poradę, co do najlepszej formy pomocy. Adresatami konsultacji psychologicznych były osoby potrzebujące ukierunkowania i lepszego zrozumienia własnej trudnej sytuacji życiowej i związanych z nią problemów. Konsultacje psychologiczne odbywały się w okresie od 01.02.2022 r. do 30.06.2022 r. w wymiarze 2 x w miesiącu po 2 godz. i od 01.07.2022 r. do 31.12.2022 r. w wymiarze 3 x w miesiącu po 3 godziny. Łącznie przeprowadzono 74 godzin konsultacji, z których skorzystało 34 osoby.

✓ **Konsultacje prawne** polegały na udzieleniu pomocy w zakresie procedur prawnych, działań pomocowych wobec ofiar, udzielaniu pomocy w redagowaniu pism procesowych, pomocy z zakresu prawa rodzinnego, cywilnego i karnego. Konsultacje prawne odbywały się w okresie od 01.02.2022 r. do 30.06.2022 r. w wymiarze 2 x w miesiącu po 2 godz. i od 01.07.2022 r. do 31.12.2022 r. Łącznie odbyło się 56 godzin konsultacji, w trakcie których udzielono porad 65 osobom.

✓ **Konsultacje z zakresu ochrony zdrowia** polegały na konsultacjach z lekarzem psychiatrą. Odbywały się one w okresie od 01.02.2022 r. do 31.12.2022 r. w wymiarze 2 x w miesiącu po 2 godz. Łącznie odbyły się 44 godziny konsultacji, z których skorzystało 10 osób.

W 2022 r. za pośrednictwem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Korycinie, zostały podjęte działania zapobiegawcze w zakresie ochrony zdrowia psychicznego wobec osób znajdujących się w sytuacjach stwarzających zagrożenia dla ich zdrowia psychicznego. W Punkcie Informacyjnym w Korycinie przeprowadzonych zostało 50 dwugodzinnych konsultacji z osobami współuzależnionymi i uzależnionymi od alkoholu, doznającymi przemocy domowej, stosującymi przemoc oraz mającymi problemy psychospołeczne i potrzebującymi porad natury prawnej. Przeprowadzono 105 rozmów motywacyjnych. Była prowadzona systematyczna praca z 10 osobami uzależnionymi, 15 współuzależnionymi, 5 osobami doznającymi przemocy w rodzinie, 5 osobami stosującymi przemoc w rodzinie, 2 osobami z zaburzeniami depresyjno-lękowymi, udzielono 14 porad prawnych i proceduralnych dotyczących leczenia odwykowego. W ramach działań psychologa, w 2022 r., w siedzibie Szkoły Podstawowej w Korycinie były przeprowadzone: indywidualne spotkania z rodzicami, rozmowy telefoniczne z rodzicami uczniów, dotyczące, m. in.:

- problemów emocjonalnych uczniów i funkcjonowania w środowisku rówieśniczym i rodzinnym – 5,
- agresji i przemocy rówieśniczej – 10,
- wspieraniu rodziców w rozwijaniu umiejętności wychowawczych, konsultacje wychowawcze – 10,
- udzielania wsparcia zgłaszającym się rodzicom w sytuacjach trudnych wychowawczo i losowo, kierowanie do specjalistów zajmujących się konfliktami małżeńskimi, terapią rodzin, leczeniem w zależności od potrzeb – 7,
- poradnictwa w zakresie zagrożeń uzależnieniami – 2,

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonuje 10 ośrodków pomocy społecznej:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Dąbrowie Białostockiej
ul. Solidarności 1, 16 - 200 Dąbrowa Białostocka
e-mail: opsdabrowa@mopsdb.nazwa.pl
fax: 85 712 11 53, tel. 85 663 17 93,
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Janowie
ul. Parkowa 3, 16-130 Janów, tel. 085 7216288
e-mail: gops_janow@wp.pl,
- 3) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Korycinie
ul. Knyszyńska 2a , 16-140 Korycin, el. 85 722 91 90
e-mail: gops@korycin.pl.
- 4) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krynkach
ul. Garbarska 16, 16-120 Krynki, tel./fax. 85-722-85-50 wew. 41
e-mail: gops@krynki.pl
- 5) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kuźnicy
pl. 1000-lecia Państwa Polskiego 1, 16-123 Kuźnica
tel. (85) 722 92 96, 722 92 99 lub 722 92 81, faks (85) 722 92 96,
e-mail: gops@kuznica.ug.gov.pl.
- 6) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sidrze
ul. Rynek 5, 16-124 Sidra, tel. (85)722 09 83, fax. (85) 722 09 84
e-mail: gopssidra@wp.pl,
- 7) Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokółce
ul. Dąbrowskiego 12, 16-100 Sokółka, tel./fax. (085) 711-20-64
strona internetowa: www.opssokolka.pl , e-mail: opssok@op.pl,
- 8) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szudziałowie
ul. Bankowa 1 16-113 Szudziałowo, tel./fax 85 722 17 94
e-mail: gopsszudzialowo@op.pl,
- 9) Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Suchowoli
Plac Kościuszki 5, 16-150 Suchowola
tel. 85 722 94 17, e-mail: mgops@suchowola.pl,
- 10) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowym Dworze
ul. Wesola 2, 16-205 Nowy Dwór
tel. 722 65 49, e-mail: gopsnd@op.pl

2.1.3. Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokółce (ŚDS)

Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokółce to jednostka organizacyjna Gminy Sokółka. Działa od 1 grudnia 1996 roku. Podstawowym celem ŚDS jest poprawa

funkcjonowania i wsparcie osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, które mają poważne trudności w życiu codziennym. Od 2014 r. ŚDS mieści się w Sokółce w budynku na Os. Centrum 18. Pomieszczenia ŚDS zostały odpowiednio wyposażone i przystosowane do wymogów poszczególnych pracowni, takich jak:

- sala terapii ruchem,
- pracownia kulinarna,
- świetlica,
- pracownia plastyczna,
- pracownia techniczno-ceramiczna,
- pracownia krawiecka,
- pracownia komputerowa,
- pokój wyciszeń,
- pokój administracyjny.

ŚDS przeznaczony jest dla osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi, w tym:

- 1) osób przewlekłe psychicznie chore,
- 2) osób z niepełnosprawnością w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym jak również osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne,
- 3) osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Celem udzielanych świadczeń jest nauka oraz rozwijanie i podtrzymywanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym.

ŚDS świadczy usługi, które obejmują m.in.:

- 1) trening umiejętności interpersonalnych,
- 2) trening rozwiązywania problemów,
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego,
- 4) trening czynności samoobsługowych,
- 5) trening kulinarny oraz trening higieny i dbałości o wygląd zewnętrzny,
- 6) trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- 7) terapia zajęciowa: pracownia kulinarna, plastyczna, krawiecka, ceramiczno-techniczna, terapii ruchem, świetlica,
- 8) poradnictwo socjalne i psychologiczne,
- 9) integracja społeczna.

Zajęcia prowadzone są przez wykwalifikowaną kadrę, terapeutów, instruktorów terapii zajęciowej, opiekunów, psychologa. Ośrodek czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00 -15.00 . Jest to dom dziennego pobytu. Przyjęcie do ŚDS następuje na podstawie decyzji administracyjnej Ośrodka Pomocy Społecznej w Sokółce. Dom przeznaczony jest dla 28 osób. W celu ubiegania się o umieszczenie w Domu Opieki Społecznej, należy złożyć pisemny wniosek do właściwego, pod względem zamieszkania, Ośrodka Pomocy Społecznej. <https://sokolka.naszdsd.pl/zasady-przyjecia>

Wykaz domów pomocy społecznej wpisanych do rejestru domów pomocy społecznej województwa podlaskiego przedstawia tabela nr 11.

Tabela nr 11 Wykaz domów pomocy społecznej wpisanych do Rejestru domów pomocy społecznej województwa podlaskiego

Lp.	Nazwa Domu, adres	Podmiot prowadzący	Typ Domu	Liczba miejsc	Rodzaj zezwolenia
1.	Dom Pomocy Społecznej im. Jana Pawła II ul. Jana Pawła II 12, 17-120 Brańsk tel. 85 737-51-32 ; 737-50-60 dpsbransk@dpsbransk.pl	Powiat bielski	dla osób przewlekle somatycznie chorych – 40 miejsc, dla osób w podeszłym wieku – 74 miejsca	114	na czas nieokreślony
2.	Dom Pomocy Społecznej ROKITNIK ul. Centura 2, 17-230 Białowieża tel. 85 681-24-24 dpsbial.dyrektor@poczta.internetdsl.pl	Powiat hajnowski	dla osób w podeszłym wieku – 52 miejsc dla osób przewlekle somatycznie chorych – 21 miejsc	73	na czas nieokreślony
3.	Dom Pomocy Społecznej ul. Polowa 39, 18-400 Łomża tel. 86 216-52-51; sekretariat@dpslomza.info	Miasto Łomża	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych. intelektualnie – 41 miejsc, dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie-68 miejsc	109	na czas nieokreślony
4.	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi ul. Studzieniczna 2, 16-301 Augustów tel. 87 643-20-35 dpsstudzieniczna@outlook.com	Na zlecenie powiatu augustowskiego Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi Prowincji Warszawskiej	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie - dziewczęta	50	na czas nieokreślony
5.	Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi ul. 3-go Maja 57, 16-300 Augustów tel. 87 643-23-08; dps.augustow@o2.pl	Na zlecenie powiatu augustowskiego Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi Prowincji Warszawskiej	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie - dziewczęta	80	na czas nieokreślony
6.	Dom Pomocy Społecznej Aleja Niepodległości 4, 16-070 Choroszcz tel. 85 713-14-41; sekretariat.dps.choroszcz@st.bialystok.wrotapodlasia.pl	Powiat białostocki	dla osób przewlekle psychicznie chorych	286	na czas nieokreślony
7.	Dom Pomocy Społecznej, Czerewki 1 16-061 Juchnowiec Kościelny tel. 85 719-61-66 ; 719-67-56 dpsczerewki@o2.pl	Powiat białostocki	dla osób w podeszłym wieku -53 m., dla osób przewlekle somatycznie chorych – 42 miejsca	95	na czas nieokreślony

8.	Dom Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi ul. Mickiewicza 10a, 16-500 Sejny tel. 87 516-21-02; dpssejny@vp.pl	Na zlecenie pow. sejneńskiego, Zgrom. Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi Prowincji Warszaw.	dla osób w podeszłym wieku	25	na czas nieokreślony
9.	Dom Pomocy Społecznej KALINA ul. Pułaskiego 66a, 16-400 Suwałki tel. 87 562-85-00 ; 562-85-01 fax. 562-85-07; dps_kalina@mgmnet.pl	Miasto Suwałki	dla osób przewlekle somatycznie chorych	195	na czas nieokreślony
10.	Dom Pomocy Społecznej JAWOR w Jałowie ul. Leśna 11, 16-050 Michałowo tel. 85 713-16-90 ; dpsjalowka@op.pl	Powiat białostocki	dla osób przewlekle psychicznie chorych	85	na czas nieokreślony
11.	Dom Pomocy Społecznej w Uhowie ul. Surajska 67, 18-100 Łapy tel. 85 715-28-91 ; 715-28-92 dpsuhowo@pro.onet.pl; dpsuhowo@wp.pl	Powiat białostocki	dla osób przewlekle somatycznie chorych – 61 miejsc, dla osób w podeszłym wieku -64.	125	na czas nieokreślony
12.	Dom Pomocy Społecznej DOM KOMBATANTA Mociesz 4a, 19-124 Jaświły tel. 85 716-88-93 kontakt@dpsmociesz.pl	Powiat moniecki	dla osób w podeszłym wieku -28 m., dla osób przewlekle somatycznie chorych – 21 miejsc	49	na czas nieokreślony
13.	Dom Pomocy Społecznej ul. PCK 15, 19-101 Mońki tel. 85 716-22-12; dpsmonki@wp.pl	Powiat moniecki	dla osób w podeszłym wieku	30	na czas nieokreślony
14.	Dom Pomocy Społecznej p. w. św. Franciszka z Asyżu ul. Klasztorna 1, 16-080 Tykocin tel. 85 718-72-37fax. w.44 dpstykocin@interia.pl	Na zlecenie powiatu łomżyńskiego CARITAS Diecezji Łomżyńskiej	dla osób przewlekle psychicznie chorych - kobiety	56	na czas nieokreślony
15.	Dom Pomocy Społecznej „Spokojna Przystań” w Garbarach, 16-050 Michałowo tel. 85 717-60-90 dpsgarbary@o2.pl; dps@wp.pl	Na zlecenie Samorządu Woj. Podlaskiego Stow. „Aktywnie Przeciw Depresji”	dla osób przewlekle psychicznie chorych	200	na czas nieokreślony
16.	Dom Pomocy Społecznej Kozarze 63, 18-230 Ciechanowiec tel. 86 277-90-04; sekretariat@dpskozarze.pl	Powiat wysokomazowiecki	dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie	120	na czas nieokreślony
17.	Powiatowy Dom Pomocy Społecznej ul. Szpitalna 10, 17-300 Siemiatycze tel. 85 655-22-52 ; 655-58-99 pdps_siemiatycz@post.pl	Powiat siemiatycki	dla osób przewlekle somatycznie chorych	62	na czas nieokreślony
18.	Dom Pomocy Społecznej ul. Świerkowa 9, 15-328 Białystok tel. 85 742-22-73, sekretariat@dps.bialystok.pl	Miasto Białystok	dla osób przewlekle somatycznie chorych	188	na czas nieokreślony
19.	Dom Pomocy Społecznej im. Wiktorii Kowalewskiej ul. Sikorskiego 222 18-400 Łomża tel. 86 218-61- 87; 218-23-28 biuro@pkpslomza.pl	<ul style="list-style-type: none"> Na zlecenie powiatu łomżyńskiego Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Okręgowy w Łomży 	dla osób w podeszłym wieku – 30 miejsc oraz filia w Kownatach 85 – 20 miejsc dla osób przewlekle psychicznie chorych	50	na czas nieokreślony
20.	Dom Pomocy Społecznej ul. Baranowicka 203, 15-530 Białystok tel. 85 743-35-75, fax 743-36- 68 dpsb@wp.pl	Miasto Białystok	dla dzieci i młodzieży niep. intelekt. –102 miejsc, dla osób dorosłych niep. intelekt. – 168 miejsc, dla przewlekle psych. chorych – 36 m. w Filii w Bobrowej	306	na czas nieokreślony

21.	Dom Pomocy Społecznej ul. dr T. Nowickiego 1, 19-200 Grajewo tel. 86 272-27-24 dps@starostwograjewo.pl	Powiat grajewski	dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – chłopcy	39	na czas nieokreślony
22.	Dom Pomocy Społecznej Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek od Cierpiących ul. Proletariacka 8, 15-448 Białystok tel. 85 652-40-97 dosfranciszkanek@poczta.onet.eu	Na zlecenie Miasta Białystok Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek od Cierpiących w Warszawie	dla osób w podeszłym wieku	25	na czas nieokreślony
23.	Dom Pomocy Społecznej w Mścichach Mścichy 33, 19-213 Radziłów tel. 86-273-60-15 dps.mscichy@gminaradziow.pl	Gmina Radziłów	dla osób w podeszłym wieku – 12 miejsc i niepełnosprawnych fizycznie – 4 miejsca	16	na czas nieokreślony

2.1.4. Warsztat Terapii Zajęciowej

Warsztat terapii zajęciowej oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę stwarzającą osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Celem warsztatów terapii zajęciowej jest:

- 1) aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami,
- 2) stwarzanie osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy warunków do pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Powyższe cele mają doprowadzić uczestnika do prowadzenia niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę jego indywidualnych możliwości.

Zgodnie z art. 68c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 44), maksymalne dofinansowanie ze środków Funduszu wynosi 90% kosztów działalności warsztatów terapii zajęciowej. Co najmniej 10% finansowane jest ze środków samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych.

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują warsztaty terapii zajęciowej, takie jak:

1) Warsztat Terapii Zajęciowej w Sokółce, prowadzony przez Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Razem” - (35 uczestników)

ul. Piłsudskiego 5, tel.: 857118508,

<http://wtzsokolka.com.pl/>

e-mail: wtzsokolka@gmail.com

Warsztat Terapii zajęciowej w Sokółce rozpoczął działalność 1 marca 1997 r. i realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzającej do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności każdego uczestnika, oraz możliwie niezależnego, samodzielnego

i aktywnego życia w społeczeństwie. Uczestnikami WTZ są osoby niepełnosprawne intelektualnie, które uczestniczą w terapii zajęciowej prowadzonej w pracowniach tematycznych, takich jak:

- pracownia konserwacji zieleni i prac użytecznych na rzecz warsztatu,
- pracownia dramy,
- pracownia wikliniarska,
- pracownia rewalidacji,
- pracownia rękodziela artystycznego i działań twórczych,
- pracownia krawiecka,
- pracownia przygotowania do podjęcia pracy zawodowej.

Zajęcia terapeutyczne, odbywają się od poniedziałku do piątku. Na zajęcia uczęszcza 35 osób zamieszkałych na terenie powiatu sokólskiego. Część spośród tych osób jest codziennie dowożona na zajęcia specjalnym samochodem znajdującym się na wyposażeniu Warsztatu

2) Warsztat Terapii Zajęciowej przy Stowarzyszeniu na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia” w Dąbrowie Białostockiej – (40 uczestników)

ul. Gen. N. Sulika 1, tel.: 857120285,

www.stow-wtz.pl

e-mail: stow.wtz.d@wp.pl

Warsztat Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Białostockiej działa od 1 marca 2000 roku. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Czas trwania zajęć w Warsztacie wynosi 35 godzin tygodniowo i 7 godzin dziennie przez 11 miesięcy w roku. Warsztat jest czynny przez 5 dni w tygodniu, od poniedziałku do piątku, w godzinach od 7 do 16, z możliwością prowadzenia zajęć rehabilitacyjnych i terapeutycznych w godzinach popołudniowych oraz w dni wolne od pracy na terenie siedziby Warsztatu i poza nim.

Placówka zajmuje się pozaszkolną edukacją dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami głównie z upośledzeniem umysłowym, porażeniem mózgowym oraz zespołem Downa. W Warsztacie przebywa obecnie 40 osób z niepełnosprawnościami. W pięcioosobowych grupach z uczestnikami pracują: psycholog, pedagog, instruktorzy terapii zajęciowej. Aktualnie w placówce przebywają osoby w wieku 18-48 lat mieszkające w okolicy Dąbrowy Białostockiej. Warsztat posiada samochód, którym dowozi bezpłatnie uczestników na zajęcia. Warsztat prowadzi następujące pracownie tematyczne:

- pracownia życia codziennego,
- pracownia plastyczna,

- pracownia techniczna,
- pracownia uzupełniająca,
- pracownia rehabilitacyjna,
- pracownia technik różnych,
- pracownia rękodzieła.

2.1.5 Zakład Aktywności Zawodowej (ZAZ) w Suchowoli

W 2022 r. powstał pierwszy w Powiecie Sokólskim Zakład Aktywności Zawodowej z siedzibą w Suchowoli, którego celem jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnościami. ZAZ jest łącznikiem między zakończonym procesem edukacji, WTZ, a otwartym rynkiem pracy. Dzięki nowo powstałej placówce osoby z niepełnosprawnościami mają szansę podjąć zatrudnienie, otrzymywać wynagrodzenie, przez co stają się samodzielne i niezależne. Jednocześnie wpływa to bardzo dobrze na ich samopoczucie psychiczne, czują się dowartościowane i potrzebne. Pomocą i wsparciem służą im terapeuci, przygotowani do pracy z niepełnosprawnymi oraz psycholog.

W placówce zatrudnionych jest 30 osób, w tym 21 osób z niepełnosprawnościami (10 z upośledzeniem umiarkowanym i 11 ze znacznym). Osoby te są zatrudnione na umowę o pracę w wymiarze 0,5 etatu i pracują na stanowiskach takich jak: pomoc kuchenna oraz pomoc osoby sprzątającej. Mają też minimum godzinną rehabilitację zawodową i społeczną, mogą korzystać z konsultacji z psychologiem i trenerem pracy. Do pracy są przywożeni i odwożeni samochodem zakupionym ze środków otrzymanych na utworzenie ZAZ-u.

Placówka specjalizuje się w świadczeniu usług gastronomicznych oraz cateringowych. Odbiorcami usług są placówki oświatowe, klienci indywidualni oraz firmy. Władze samorządowe zaplanowały utworzenie podobnych placówek w Dąbrowie Białostockiej i Sokółce.

- Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej
ul. Augustowska 2, 16-150 Suchowola
tel. 605 178 525 lub 605 087 819
pzaz.suchowola@gmail.com

2.2. Placówki edukacyjne

2.2.1. Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

Celem działania poradni jest udzielanie dzieciom i młodzieży pomocy psychologiczno-pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, udzielanie rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej związanej z wychowywaniem i kształceniem dzieci i młodzieży, a także wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych. Do zadań poradni należy:

- 1) diagnozowanie dzieci i młodzieży, które jest prowadzone w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, określenie problemu i wskazanie sposobu jego rozwiązania,
- 2) udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno-pedagogicznej,
- 3) realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
- 4) organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych.

Realizowanie zadań przez poradnię polega w szczególności na:

- 1) prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży,
- 2) udzielaniu wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- 3) udzielaniu pomocy rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych,
- 4) udzielaniu nauczycielom pomocy w planowaniu i realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego, w rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów,
- 5) podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- 6) prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci, rodziców i nauczycieli, warsztaty dla nauczycieli.

Poradnie prowadzą zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju dzieci od chwili wykrycia u nich niepełnosprawności do momentu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Poradnie udzielają pomocy w szczególności w formie: terapii, grup wsparcia, prowadzenia mediacji, interwencji kryzysowej, warsztatów, porad i konsultacji, wykładów i prelekcji, działalności informacyjno-szkoleniowej.

Korzystanie z pomocy udzielanej przez poradnie jest dobrowolne i nieodpłatne.

Poradnie przyjmują dzieci i młodzież bez skierowań, wyłącznie na podstawie indywidualnego i pisemnego zgłoszenia rodziców (prawnych opiekunów) lub pełnoletnich uczniów. Rodzice dołączają do samodzielnie wypełnionych wniosków posiadaną dokumentację, a w szczególności zaświadczenia lekarskie, opinie od nauczycieli lub specjalistów, wyniki przeprowadzonych diagnoz lub obserwacji. Poradnie wydają opinie, w tym opinie dzieciom niepełnosprawnym o potrzebie wczesnego wspomagania rozwoju, orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawność lub niedostosowanie społeczne, orzeczenia o potrzebie zajęć rewalidacyjno- wychowawczych, orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub indywidualnego rocznego obowiązkowego przygotowania przedszkolnego.

W roku szkolnym 2021/2022 poradnie postawiły 512 diagnoz psychologicznych, 591 diagnoz pedagogicznych, 432 diagnozy logopedyczne, wydały 647 opinii, 230 orzeczeń oraz przeprowadziły zajęcia dla 1017 dzieci oraz zrealizowały programy terapeutyczne dla 176 osób.

W roku szkolnym 2022/2023 diagnoz psychologicznych było już 625, pedagogicznych 688, logopedycznych 467, wydano aż 804 opinii, 283 orzeczeń oraz przeprowadzono zajęcia dla 912 dzieci oraz zrealizowano programy terapeutyczne dla 155 osób. Jak wynika z powyższych danych znacznie wzrosła ilość diagnozowanych dzieci oraz wydawanych opinii.

Na terenie powiatu sokólskiego funkcjonują trzy poradnie:

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce
ul. Os. Zielone 1B, 16-100 Sokółka,
tel.: 85 711 32 91
www.ppp.sokolka.com;
e- mail: pppsokolka@interia.pl
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej
ul. 1000-lecia PP 24A, 16-200 Dąbrowa Białostocka;
tel. (85) 712 13 46
<http://pppdabrowa.webserwer.pl> ;
e- mail: pppdabrowabial@wp.pl

- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna AXON w Sokółce
ul. Szkolna 2, 16-100 Sokółka,
tel. 510 956 554
e-mail: poradniasokolka@axoncem.pl

2.2.2. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy im. Janusza Korczaka w Sokółce (SOSW)

Jest to placówka edukująca dzieci i młodzież niepełnosprawną umysłowo począwszy od stopnia lekkiego po głęboki. Celem SOSW jest przygotowanie dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną do samodzielnego udziału w życiu społecznym, w integracji ze środowiskiem oraz tworzenie warunków wychowawczych, zdrowotnych i socjalnych, właściwych dla ich prawidłowego rozwoju.

SOSW oferuje następujące formy kształcenia:

- 1) **wczesne wspomaganie rozwoju** – są to zajęcia wspomagające rozwój dziecka niepełnosprawnego lub zagrożonego niepełnosprawnością i obejmują następujące działania: diagnoza rozwoju dziecka, konstruowanie i realizacja programu służącego rozwojowi dziecka, udzielanie pomocy edukacyjnej rodzicom dzieci objętych wczesnym wspomaganie,
- 2) **przedszkole specjalne** – potrzebne jest orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydawane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną,
- 3) **szkoła podstawowa specjalna** – dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną
- 4) w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, sprzężeniami oraz autyzmem,
- 5) **szkoła przysposabiająca do pracy** – dla uczniów z niepełnosprawnością umiarkowaną lub znaczną oraz sprzężeniami, przysposobienie do pracy w zakresie kucharstwa, stolarstwa i krawiectwa,
- 6) **branżowa szkoła I stopnia specjalna** (z klasami zasadniczej szkoły zawodowej) o kierunku: kucharz (dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim oraz sprzężeniami).

Placówka prowadzi również nauczanie indywidualne i zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze w domach uczniów, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą uczęszczać na zajęcia w szkole. Znajdujące się w Ośrodku dzieci przebywają tu za zgodą rodziców lub opiekunów prawnych i posiadają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Zgodnie z obowiązującymi przepisami, zespół specjalistów opracowuje dla każdego ucznia indywidualny program edukacyjno-terapeutyczny, dostosowując wymagania do jego potrzeb i możliwości. Oprócz podstawowych przedmiotów tj. j. polski, matematyka czy historia, uczniowie objęci są szerokim wachlarzem działań rewalidacyjnych: korygowaniem wad

wymowy (logopedia), wad postawy (gimnastyka korekcyjna, rehabilitacja), socjoterapię, hydroterapię, terapię pedagogiczną (zajęcia z pedagogiem, usprawnianie technik szkolnych, usprawnianie manualne), arteterapię, integracją sensoryczną SI i Biofeedback. Placówka dysponuje profesjonalnie wyposażonymi klasopracowniami oraz gabinetami specjalistycznymi do zajęć rewalidacyjnych. Posiada m.in. pracownię komputerową, językową, plastyczną, gospodarstwa domowego, gabinet logopedyczny, gabinet do gimnastyki korekcyjnej, salę doświadczania świata, salę muzyczną, a także siłownię i salę sportowo-rekreacyjną. Ośrodek otoczony jest mini parkiem, z wydzielonym placem zabaw.

Od 2017 r. Ośrodek pełni funkcję wiodącego ośrodka koordynacyjno–rehabilitacyjno–opiekuńczego na terenie powiatu sokólskiego, w ramach którego realizowane są m.in. zajęcia z wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. Realizowany jest w nim program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem” finansowany z budżetu państwa. Inne programy i projekty realizowane w placówce to m.in.: „Kompetentni i wykwalifikowani”, „Jestem aktywny i kreatywny”, „Na zawsze Niepodległa”.

Ośrodek współpracuje ze stowarzyszeniami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych m.in: **Stowarzyszeniem „Pod Skrzydłami”**, które organizuje: pólkolonie, wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne, zajęcia specjalistyczne i wiele innych przedsięwzięć i projektów. Główne cele stowarzyszenia:

- działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami we wszystkich sferach i na każdym etapie ich życia;
- tworzenie warunków do przestrzegania praw człowieka wobec osób z niepełnosprawnościami;
- zaangażowanie osób z niepełnosprawnościami do aktywnego udziału w życiu społecznym;
- działanie na rzecz ochrony zdrowia osób z niepełnosprawnościami;
- wspieranie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- organizowanie wypoczynku, czasu wolnego osobom z niepełnosprawnościami, rozwijanie i upowszechnianie kultury, turystyki i kulturoznawstwa oraz kultury fizycznej i sportu wśród osób z niepełnosprawnościami.

Sposób realizacji celów:

- pozyskiwanie i wykorzystywanie środków od osób fizycznych i prawnych i innych podmiotów dla realizacji celów statutowych;
- pozyskiwanie i wykorzystywanie środków pomocowych Unii Europejskiej oraz innych krajowych i międzynarodowych fundacji lub instytucji finansowych dla realizacji celów stowarzyszenia;

- podejmowanie działań zmierzających do tworzenia placówek edukacyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych, rehabilitacyjnych, terapeutycznych, medycznych, świetlic socjoterapeutycznych osobom z niepełnosprawnościami;
- inicjowanie i występowanie z wnioskami o uregulowania prawne gwarantujące przestrzeganie praw człowieka wobec osób z niepełnosprawnościami i zaspakajanie ich potrzeb w zakresie: leczenia, rehabilitacji, edukacji, pracy, szkolenia zawodowego, mieszkalnictwa chronionego, opieki, udziału w kulturze i rekreacji;
- inicjowanie i występowanie z wnioskami o uregulowania prawne w zakresie niezbędnych form pomocy dla rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami;
- prowadzenie działalności na rzecz szeroko rozumianej aktywizacji zawodowej, integracji społecznej i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami;
- prowadzenie działalności informacyjnej, popularyzatorskiej i innej, mogącej wpływać na wzrost akceptacji i zrozumienia osób z niepełnosprawnościami;
- inicjowanie i prowadzenie różnorodnych form pomocy rodzinom, a w szczególności: grup wsparcia, grup samopomocowych, usług wspomagających rodzinę w wypełnianiu jej obowiązków wobec osoby z niepełnosprawnością w domu i poza nim;
- udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami poprzez: doradztwo, poradnictwo, terapię psychologiczną, szkolenia, asystowanie i opiekę prawną, a także występowanie w interesie indywidualnych osób z niepełnosprawnościami;
- tworzenie warunków włączania dzieci, młodzieży i dorosłych, jako indywidualnych osób i jako grup, w tok normalnego życia, korzystania przez nich z ogólnodostępnej infrastruktury społecznej i form życia społecznego, z zapewnieniem im, w razie potrzeby, odpowiedniego wsparcia, zwłaszcza w postaci specjalistycznej pomocy, doradztwa, asysty;
- prowadzenie działalności edukacyjnej i szkoleniowej oraz doskonalenia zawodowego w stosunku do osób i grup, których wiedza, praca i zaangażowanie mogą być przydatne do realizacji celów statutowych stowarzyszenia, a w szczególności członków i pracowników stowarzyszenia, nauczycieli, pracowników socjalnych, prawników, terapeutów oraz wolontariuszy;
- prowadzenie działalności wydawniczej;
- rozwijanie kontaktów ze środowiskiem lokalnym, krajowym i międzynarodowym, kształtowanie różnorodnych form współpracy.

2.2.3. Szkoły ponadpodstawowe powiatu sokólskiego

Powiat Sokólski jest organem prowadzącym dla pięciu szkół (zespołów), tj.: Zespołu Szkół w Sokółce, Zespołu Szkół Rolniczych im. mjr Henryka Dobrzańskiego - Hubala w Sokółce, Zespołu Szkół Zawodowych im. Elizy Orzeszkowej w Sokółce, Zespołu Szkół im. Nikodema Sulika w Dąbrowie Białostockiej i Zespołu Szkół w Suchowoli oraz trzech placówek: Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Sokółce i Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Dąbrowie Białostockiej.

Szkoły ponadpodstawowe powiatu sokólskiego w ciągu każdego roku szkolnego prowadzą szereg zajęć o charakterze terapeutyczno-wspomagającym, dla uczniów, rodziców i nauczycieli. Ściśle współpracują z poradniami psychologiczno – pedagogicznymi. Na terenie szkół odbywają się dyżury specjalistów, prowadzone są zajęcia integracyjne, adaptacyjne, programy i zajęcia edukacyjno-profilaktyczne, akcje informacyjne, poradnictwo, konsultacje, realizowane są programy zdrowotne. Cyklicznie przeprowadzane są spotkania specjalistów szkolnych, wychowawców klas, nauczycieli, dyrekcji z asystentami rodzin, kuratorami, w celu podjęcia skoordynowanych działań wobec uczniów i ich rodzin będących w sytuacjach kryzysowych. Można zasięgnąć indywidualnej porady i dostać wsparcie od psychologa, pedagoga szkolnego, skonsultować się z wychowawcą klasy, w zależności od potrzeby. Każda ze szkół ponadpodstawowych powiatu sokólskiego zatrudnia psychologa, pedagoga oraz pedagoga specjalnego.

Szkoły ponadpodstawowe z powiatu sokólskiego realizują różnego rodzaju programy prozdrowotne, m.in.: program profilaktyki uzależnień ARS jak dbać o miłość, profilaktyka uzależnień od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych, profilaktyka HIV i AIDS, warsztaty dotyczące profilaktyki uzależnień prowadzone przez terapeutę uzależnień oraz zajęcia edukacyjno-profilaktyczne: „Mówimy NIE! dopalaczom”, „Wpływ używek na zdrowie”, „Kreowanie wyższej samooceny”, „Asertywność i walka ze stresem”, „Depresja – porozmawiajmy o niej”, „Nastoletnia depresja. Rozumiesz, pomagasz”, „Pozytywne i negatywne oblicza stresu”, „Przemoc rówieśnicza”, „Wpływ ruchu na kondycję psychiczną”.

Pedagodzy i psycholodzy szkolni biorą udział w konferencjach, warsztatach, organizowanych przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz w webinarach poświęconych zdrowiu psychicznemu dzieci i młodzieży. Przeprowadzana jest kampania dotycząca Światowego Dnia Zapobiegania Samobójstwom – w social mediach publikowane są informacje gdzie można uzyskać pomoc - nazwy instytucji pomocowych, adresy internetowe oraz przydatne linki i numery telefonów, obchodzony jest Światowy Dzień Zdrowia Psychicznego, Światowy Dzień bez Tytoniu oraz Ogólnopolski dzień Walki z Depresją.

2.3. Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce (PUP)

Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce znajduje się przy ulicy Kryńskiej 1. W urzędzie osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi, mogą zarejestrować się jako:

- 1) bezrobotne - osoby niepełnosprawne, które są zdolne i gotowe do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy obowiązującego w danym zawodzie lub służbie oraz spełniający pozostałe warunki ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Art.2 ust.1 pkt 2),
- 2) poszukujące pracy - osoby z niepełnosprawnościami poszukujące zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub innej formy pomocy określonej w ustawie.

Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce jest jednostką organizacyjną powiatu, realizującą zadania m. in. z zakresu:

- 1) udzielania pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w znalezieniu pracy przez pośrednictwo pracy, poradnictwo zawodowe;
- 2) udzielanie pomocy pracodawcom w pozyskiwaniu pracowników przez pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe;
- 3) realizacja zadań związanych z KFS, w szczególności udzielanie pomocy pracodawcom poprzez finansowanie kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawcy;
- 4) inicjowanie, organizowanie i finansowanie usług i instrumentów rynku pracy;
- 5) inicjowanie, organizowanie i finansowanie szkoleń i przygotowania zawodowego dorosłych;
- 6) realizowania projektów w zakresie promocji zatrudnienia, w tym przeciwdziałania bezrobociu, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych i osób poszukujących pracy, wynikających z programów operacyjnych finansowanych z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego lub programów współfinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus i Funduszu Pracy;
- 7) organizacja i realizowanie programów specjalnych.

Powiatowy Urząd Pracy nie oferuje programów skierowanych wyłącznie do osób z niepełnosprawnościami lub zaburzeniami psychicznymi. Na koniec 2021 roku liczba osób bezrobotnych z zaburzeniami psychicznymi, pozostających w rejestrach PUP wynosiła 21 osób, w 2022 roku 20 osób. Wszystkie te osoby mogą korzystać z takich form wsparcia, wynikających z Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, jak: prace interwencyjne, roboty publiczne, staż, bon stażowy, szkolenia, bon szkoleniowy, bon zatrudnieniowy, dofinansowanie lub pożyczka na podjęcie działalności gospodarczej, prace

społeczne użyteczne, bon na zasiedlenie, refundacja wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenia, Krajowy Fundusz Szkoleniowy.

Ponadto ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 44) określa zadania realizowane przez Powiatowy Urząd Pracy, do których należy między innymi:

- 1) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2023 r. poz. 735 z późn. zm.), w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami zarejestrowanych w powiatowym urzędzie pracy jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu (m.in. staże, prace interwencyjne, szkolenia) – (art. 11 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 2) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie,
- 3) przyznawanie środków, o których mowa w art. 12a dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 44) na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub na podjęcie działalności w formie spółdzielni socjalnej;
- 4) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej,
- 5) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów,
- 6) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby z niepełnosprawnościami,
- 7) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób z niepełnosprawnościami.

2.4. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z problemami psychicznymi

Na terenie powiatu sokólskiego, funkcjonują stowarzyszenia i fundacje działające na rzecz osób z problemami psychicznymi. Są to:

- ✓ **Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „Radość Życia” w Dąbrowie Białostockiej.** Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównania szans osób z niepełnosprawnościami oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym, tworzenie warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym oraz wspieranie ich rodzin. Inicjowanie i występowanie

z wnioskami o uregulowania prawne gwarantujące przestrzeganie praw człowieka wobec osób z niepełnosprawnościami i zaspokojenie ich potrzeb w zakresie leczenia, w tym rehabilitacji kompleksowej, edukacji, opieki, udziału w kulturze i rekreacji oraz integracji z otwartym środowiskiem oraz zabezpieczenia socjalnego i ochrony prawa. Stowarzyszenie prowadzi WTZ w Dąbrowie Białostockiej oraz świetlicę adaptacyjno-rehabilitacyjną dla dzieci niepełnosprawnych. Realizuje projekty współfinansowane ze środków Unii Europejskiej.

- ✓ **Fundacja GAMA w Dąbrowie Białostockiej.** Celem fundacji jest działanie na rzecz społeczeństwa obywatelskiego, w szczególności osób z niepełnosprawnościami i zagrożonych wykluczeniem społecznym jak również inicjowanie i wspieranie rozwiązań w różnorodnych dziedzinach życia społecznego, a szczególnie w ochronie praw i wolności człowieka i obywatela, w ochronie życia rodzinnego oraz edukacji, profilaktyce i integracji społecznej.
- ✓ **Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Sokółce.** Celem stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin. Stowarzyszenie prowadzi WTZ w Sokółce.
- ✓ **Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Ziemi Sokólskiej „BARKA”.** Celem stowarzyszenia jest między innymi wyrównywanie szans osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami lub bezrobotnych. Stowarzyszenie „Barka” realizuje projekty dotyczące aktywizacji społeczno-zawodowej i integracji osób z niepełnosprawnościami w powiecie sokólskim. Stowarzyszenie prowadzi również Młodzieżowe Świetlice Środowiskowe „Baza” oraz „Klub piętnastu” w Sokółce przy ulicy Mickiewicza 2A oraz grupę wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami „Przystanek Nadzieja”.
- ✓ **Fundacja „Sokólski Fundusz Lokalny”.** Celem fundacji jest rozwijanie i propagowanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających rozwojowi społecznemu, gospodarczemu oraz poprawie jakości życia społeczności regionu sokólskiego poprzez prowadzenie i finansowanie działań między innymi w zakresie:
  - 1) pomocy społecznej, ochrony zdrowia i rehabilitacji osób z niepełnosprawnościami,
  - 2) oświaty, wychowania, kultury sportu i turystyki,
  - 3) programów w zakresie przeciwdziałania bezrobociu,
  - 4) pomocy rodzinom wielodzietnym oraz słabo sytuowanym finansowo w kształceniu dzieci
  - 5) poprawy infrastruktury cywilizacyjnej regionu.

Fundacja „Sokólski Fundusz Lokalny” prowadzi:

- 1) świetlicę środowiskową „Koniczynka”,
- 2) świetlicę Socjoterapeutyczną „Stokrotka”.

Fundacja we współpracy z gminą Sokółka realizuje również programy dotyczące zapobiegania przemocy i agresji rówieśniczej oraz zapewnia pomoc rodzinom z problemem alkoholowym w „Ośrodku Wsparcia Rodziny”.

2.5. Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego

We wrześniu 2023 r. w powiecie sokólskim otwarto dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego: **„Promyk” w Czuprynowie** oraz **„Iskierka” w Chorążowcach**. Kolejne powstaną w Kuźnicy (luty 2024 r.) i Dąbrowie Białostockiej. Wszystkie placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego są dostosowane do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami. Placówki zapewniają całodobową opiekę i wychowanie dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Tworzenie domów rodzinnych jest podyktowane ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1426 z późn. zm.), ustawa ta daje powiatom możliwość tworzenia placówek w takim kształcie. Dzieci kierowane są do tych placówek przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce. W 2024 roku zostanie również otwarty **Dom Samotnej Matki w Suchowoli** dla 26 osób w trudnej sytuacji życiowej.

2.6. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności

Wszystkie osoby z niepełnosprawnościami, w tym osoby z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu sokólskiego mogą ubiegać się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności lub niepełnosprawności w Powiatowym Zespole do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sokółce, którego siedziba mieści się w budynku Starostwa Powiatowego w Sokółce. Posiadanie odpowiedniego orzeczenia uprawnia do korzystania z wielu ulg i uprawnień, m.in. otrzymania legitymacji osoby niepełnosprawnej lub karty parkingowej.

Więcej informacji znajduje się na stronie:

<https://sokolka-powiat.pl/wydzialy-starostwa/powiatowy-zespol-do-spraw-orzekania-o-niepelnosprawnosci-w-sokolce/>

- Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności
ul. Piłsudskiego 8, 16-100 Sokółka,
tel. 85 711 08 63

GDZIE JESZCZE MOŻNA SZUKAĆ BEZPŁATNEJ POMOCY:

✓ Strony internetowe m.in. organizacji, stowarzyszeń, fundacji udzielających wsparcia:

- 1) **twarzedepresji.pl**, strona Fundacji Twarze Depresji. Oferuje liczne materiały edukacyjne i informacyjne na temat zdrowia psychicznego, a także bezpłatne, zdalne konsultacje psychiatryczno-psychologiczne dla dzieci, młodzieży, ich rodziców oraz konsultacje online z psychologami i psychoterapeutami dla dorosłych w kryzysie psychicznym.
- 2) **zwjr.pl** „Życie warte jest rozmowy” to miejsce założone przez specjalistów zarówno dla osób w kryzysie samobójczym, jak i szukających wsparcia dla kogoś, kto przeżywa trudności psychiczne lub żałobę po samobójczej śmierci. Głównym celem jest udzielenie praktycznych porad i wyszukiwarka miejsc oferujących bezpłatną pomoc psychologiczną.
- 3) **naglesami.org.pl**, strona Fundacji Nagle Sami powstała z myślą o osobach, które nie radzą sobie ze stratą – śmiercią bliskiej osoby, poronieniem, rozstaniem z partnerem, utratą pracy. Prowadzi szeroko zakrojoną pomoc psychologiczną, a także bezpłatny telefon wsparcia – 800 108 108 (poniedziałek-piątek 14.00-20.00)
- 4) **stowarzyszenieanimopl**, Stowarzyszenie Animo – Odważ się żyć! Powstało, by pomagać osobom doświadczającym zaburzeń lękowych (uogólnione zaburzenia lękowe, fobie, lęk napadowy, zaburzenia obsesyjno-kompulsyjne oraz zaburzenia lękowe będące wynikiem traumatycznych doświadczeń). Telefon zaufania prowadzony przez stowarzyszenie jest skierowany także do osób, które nie korzystały z pomocy specjalisty i nie mają zdiagnozowanych zaburzeń lękowych, ale doświadczają derealizacji, depersonalizacji oraz stanów nasilonego lęku (z towarzyszącą im obawą przed śmiercią lub utratą zmysłów), a także niepokojących objawów somatycznych niebędących wynikiem choroby somatycznej.
- 5) **opta.org.pl**, Warszawskie Stowarzyszenie OPTA działa na rzecz osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, w szczególności rodzin w kryzysach związanych między innymi z przemocą i współzależnością. Oferuje indywidualną i grupową pomoc psychologiczną, szkolenia oraz warsztaty.

✓ BEZPŁATNE NUMERY TELEFONÓW POMOCOWYCH:

- 1) Centrum Wsparcia dla Osób Dorosłych w Kryzysie Psychicznym **800 702 222** (cała doba);
- 2) Kryzysowy Telefon Zaufania dla osób dorosłych w kryzysie emocjonalnym, potrzebujących wsparcia i porady psychologicznej **116 123** (14.00-22.00);

- 3) Całodobowy telefon zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę **116 111** (cała doba);
- 4) Niebieska Linia - ogólnopolski telefon dla ofiar przemocy w rodzinie **800 120 002**;
- 5) Antydepresyjny Telefon Zaufania Fundacji ITAKA **22 484 88 01** (poniedziałek-piątek 15.00-20.00);
- 6) Telefon Zaufania Stowarzyszenia Mali Bracia Ubogich – adresowany do osób starszych, samotnych, potrzebujących wsparcia psychologicznego tel. **22 635 09 54** (poniedziałek, środa, czwartek 17.00-20.00; środa 14.00-16.00 dyżur w tematyce choroby Alzheimera)
- 7) Telefon dla rodziców i nauczycieli poszukujących informacji i wsparcia w zakresie pomocy dzieciom przeżywającym kłopoty i trudności psychiczne tel. **800 100 100** (poniedziałek-piątek 12.00-15.00);
- 8) Antynarkotykowy telefon zaufania tel. **800 199 990** (codziennie 16.00-20.00);
- 9) Telefon zaufania dla osób cierpiących z powodu uzależnień behawioralnych (od hazardu, internetu, zakupów, pracy, jedzenia) oraz ich bliskich; działa przy Instytucie Zdrowia Psychicznego Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego tel. **801 889 880** (codziennie 17.00-20.00).

V. WEWNĘTRZNE I ZEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Analiza dostępności do świadczeń, leczenia, opieki i potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu sokólskiego oraz ocena warunków w jakich świadczone jest to wsparcie, pozwala na stwierdzenie, że realizowany program posiada:

MOCNE STRONY:

1. Dostęp do pełnoprofilowego programu terapeutycznego w poradni zdrowia psychicznego, poradni leczenia uzależnień, poradni psychologiczno-pedagogicznej.
2. Dostęp do usług pomocy społecznej.
3. Wiedza i doświadczenie pracowników realizujących zadania w zakresie ochrony zdrowia.
4. Funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
5. Bliski dojazd do wojewódzkich ośrodków specjalistycznych.
6. Dostęp do Warsztatów Terapii Zajęciowej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz Domów Pomocy Społecznej, Zakładu Aktywności Zawodowej.
7. Dostępność instrumentów służących aktywizacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami.

8. Dobra baza diagnostyczna na terenie powiatu sokólskiego: poradnie zdrowia psychicznego, poradnia leczenia uzależnień, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, zatrudnienie w szkołach pedagogów lub psychologów, Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.
9. Dobra współpraca z organizacjami pozarządowymi.
10. Organizowanie kiermaszów i wystaw twórczości osób z niepełnosprawnościami.

SŁABE STRONY:

1. Niewielka ilość osób z zaburzeniami psychicznymi pozostająca w zatrudnieniu.
2. Brak zakładów pracy chronionej.
3. Mała liczba ofert pracy dla osób z zaburzeniami psychicznymi.
4. Niedostateczna liczba wolontariuszy działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi..
5. Niewystarczająca ilość środków finansowych na działalność statutową jednostek zajmujących się zdrowiem psychicznym.
6. Zbyt późna wykrywalność zaburzeń psychicznych
7. Mała liczba lekarzy psychiatrii dziecięcej zapewniających ciągłą, kompleksową opiekę.

SZANSE:

1. Dostępność różnych form wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w ramach projektów finansowanych z zewnętrznych źródeł.
2. Pakiet ulg i korzyści dla pracodawców zatrudniających osoby z zaburzeniami psychicznymi i upośledzeniem umysłowym.
3. Rozwój wolontariatu.
4. Pozytywny stosunek dzieci i młodzieży do osób z zaburzeniami psychicznymi.
5. Dostęp do bezpłatnych szkoleń.
6. Kampanie społeczne w celu przełamywania stereotypów panujących w społeczeństwie.
7. Aktywne włączenie się gmin w diagnozę środowiskową i rozwiązywanie problemów tej grupy społecznej.
8. Brak rejonizacji udzielania świadczeń zdrowotnych.
9. Funkcjonowanie w woj. podlaskim Centrum Psychiatrii Dziecięcej i Dorosłych działające przy Uniwersyteckim Szpitalu Klinicznym i Uniwersyteckim Dziecięcym Szpitalu Klinicznym w Białymstoku.

ZAGROŻENIA

1. Ograniczony dostęp osób z zaburzeniami psychicznymi do rynku pracy.
2. Wykluczenie społeczne.
3. Brak wystarczającej ilości lekarzy psychiatrów.
4. Izolowanie się osób z zaburzeniami psychicznymi i ich rodzin.
5. Stereotypowe postrzeganie osób z niepełnosprawnościami.

VI. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Zgodnie z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (poz. 2480) celem głównym Programu jest: **ZAPEWNIENIE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI, W TYM OSOBOM UZALEŻNIONYM ORAZ DOŚWIADCZAJĄCYM KRYZYSU PSYCHICZNEGO, WSZECHSTRONNEJ I KOMPLEKSOWEJ OPIEKI I WSPARCIA ADEKWATNYCH DO ICH POTRZEB.**

Do celu głównego przypisane zostały cele szczegółowe i zadania przewidziane do realizacji zgodnie z poniższym harmonogramem wynikającym z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ

Cel szczegółowy 1): *Upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego*

Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1) Wsparcie działań organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie organizacyjne i finansowe lokalnych imprez integracyjnych sportowych i rekreacyjnych. • Realizacja projektów kierowanych do osób niepełnosprawnych. • Organizacja ekspozycji prac uczniów SOSW w Sokółce oraz uczestników WTZ. 	<p>Zarząd Powiatu Sokólskiego PCPR w Sokółce</p> <p>SOSW, WTZ, ZAZ</p>	realizacja ciągła
2) Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie.	<ul style="list-style-type: none"> • Udzielanie porad i wsparcia psychologicznego i prawnego ofiarom przemocy, katastrof i klęsk żywiołowych oraz w innych stanach kryzysu zagrażających zdrowiu psychicznemu. • Szkolenia specjalistów pracujących w sektorze pomocy społecznej w celu podnoszenia ich wiedzy i kompetencji. • Realizacja działań wynikających ze „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Sokólskim na lata 2021-2027” <p>Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.</p>	<p>PCPR w Sokółce MOPS GOPS</p> <p>PCPR w Sokółce</p> <p>PCPR w Sokółce</p>	<p>w miarę potrzeb</p> <p>min. raz w roku</p>

Cel szczegółowy 2): Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi

Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1) Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z instytucjami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi w zakresie ich aktywizacji zawodowej. • Współpraca z pracodawcami. 	PUP w Sokółce	realizacja ciągła
2) Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	<p>Promowanie zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zamieszczanie informacji na stronie internetowej, - informowanie pracodawców podczas wizyt w zakładach pracy, - organizowanie konferencji dla pracodawców, - organizacja wspomagane zatrudnienia dla osób z zaburzeniami psychicznymi. 	PUP w Sokółce	realizacja ciągła
3) Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy.	<ul style="list-style-type: none"> • Udział pracowników PUP w szkoleniach z zakresu umiejętności komunikowania się z osobami z zaburzeniami psychicznymi. • Prowadzenie ewidencji osób z zaburzeniami psychicznymi korzystających z porad i wsparcia PUP. 	PUP w Sokółce	realizacja ciągła

Cel szczegółowy 3): *Skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy*

Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1) Powołanie lub kontynuacja działania lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu.	Uchwała Nr 1269/2023 Zarządu Powiatu Sokólskiego z dnia 5 stycznia 2024 r. w sprawie powołania Zespołu Koordynującego realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030.	Zarząd Powiatu Sokólskiego	zadanie zrealizowane
2) Opracowanie lub aktualizacja lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń.	Przygotowanie projektu Programu i przedłożenie Radzie Powiatu.	Zespół Koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	luty 2024
3) Realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego.	Bieżąca realizacja, koordynowanie i sprawozdanie z realizacji Programu.	Zespół Koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	realizacja ciągła
4) Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.(w postaci papierowej lub elektronicznej)	<ul style="list-style-type: none"> Opracowanie przewodnika dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Coroczna aktualizacja przewodnika. 	<p>Zespół Koordynujący realizację Programu,</p> <p>Zarząd Powiatu Sokólskiego</p>	<p>zadanie zrealizowane</p> <p>raz w roku</p>

Cel szczegółowy 4): Udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom

Zadania	Forma realizacji	Realizatorzy	Termin realizacji
1) wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnię psychologiczno-pedagogiczne poprzez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom pomocy psychologiczno-pedagogicznej;	<ul style="list-style-type: none"> • Prowadzenie terapii dzieci i młodzieży. • Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu potrzeb i możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży. • Warsztaty, prelekcje dla młodzieży, rodziców i nauczycieli. • Porady indywidualne. • Działania PPP są prowadzone w formie: terapii, grup wsparcia, mediacji, interwencji kryzysowej, warsztatów, porad i konsultacji, wykładów i prelekcji, działalności informacyjno-szkoleniowej. 	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej	realizacja ciągła
2) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.	<ul style="list-style-type: none"> • Programy i zajęcia edukacyjno-profilaktyczne skierowane do dzieci i młodzieży. • Akcje informacyjne, promujące i upowszechniające życie bez używek. • Wsparcie Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Sokółce. • Wsparcie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Sokółce i Dąbrowie Białostockiej. 	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne Szkoły i placówki prowadzone przez Powiat Sokólski	realizacja ciągła

✓ **Realizatorami Programu będą:**

1. Starostwo Powiatowe w Sokółce,
2. Gminne/Miejskie Ośrodki Pomocy Społecznej
3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokółce,
4. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Sokółce,
5. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Dąbrowie Białostockiej,
6. Powiatowy Urząd Pracy w Sokółce,
7. SP ZPO w Krynkach,
8. SP ZOZ w Dąbrowie Białostockiej,
9. NZOZ „SALUS” w Sokółce - gabinet psychiatryczny,
10. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Sokółce,
11. Warsztat Terapii Zajęciowej w Dąbrowie Białostockiej
12. Powiatowy Zakład Aktywności Zawodowej w Suchowoli
13. Szkoły ponadpodstawowe powiatu sokólskiego

Program ma charakter otwarty. Do jego realizacji mogą włączyć się podmioty realizujące statutowe zadania w zakresie zdrowia psychicznego: między innymi organizacje społeczne, stowarzyszenia, fundacje, samorządy zawodowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin.

✓ **Źródła finansowania Programu:**

1. środki własne powiatu,
2. środki własne realizatorów programu,
3. środki Narodowego Funduszu Zdrowia w ramach umów na realizację świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu psychiatrii,
4. środki PFRON,
5. środki Powiatowego Urzędu Pracy,
6. środki pozyskane ze źródeł zewnętrznych,
7. środki z programów rządowych (np. Narodowy Program Zdrowia 2021-2025).

✓ **Sprawozdawczość:**

Podmioty realizujące zadania w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030 będą przekazywały do Starostwa Powiatowego w Sokółce, w terminie co dwa lata, sprawozdania z realizacji Programu.

VII. MONITORING I EWALUACJA

Monitorowanie przebiegu realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdania podmiotów zaangażowanych w jego realizację i wskazanych w harmonogramie realizacji zadań Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego, jako jednostki odpowiedzialnej. Co dwa lata, w ramach monitoringu, Zespół koordynujący realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030, dokona analizy realizacji Programu oraz przygotuje i przedłoży wymagane sprawozdanie. Koordynator Zespołu - odpowiada za przedstawienie informacji z wykonania zadań Programu - Zarządowi Powiatu Sokólskiego.

VIII. PODSUMOWANIE

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030 został opracowany z myślą o mieszkańcach powiatu sokólskiego. Program określa kierunki działań i zadania mające na celu poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu sokólskiego oraz zmianę postrzegania tych osób przez społeczeństwo. Zdrowie psychiczne ma fundamentalny wpływ na jakość życia każdej osoby. Determinuje nasze funkcjonowanie na poziomie indywidualnym oraz społecznym.

Zdrowie psychiczne jest stanem dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, radzi sobie ze stresem w codziennym życiu, wydajnie pracuje oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty. Zaburzenia psychiczne dotyczą wszystkich osób bez względu na płeć, miejsce zamieszkania czy też status materialny.

Potrzeby osób chorujących psychicznie mają istotny związek z codziennym wypełnianiem funkcji społecznych oraz oceną jakości życia. Dla tych osób najbardziej istotna jest odpowiednia diagnostyka, leczenie oraz opieka. Ich zaspokajanie wpływa korzystnie na subiektywną ocenę jakości życia, a poprawa warunków socjalnych, obok poprawy klinicznej, jest najważniejszym elementem subiektywnej oceny jakości życia pacjentów.

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Sokólskiego na lata 2023-2030, wyznacza kierunek działań administracji samorządowej, które zmierzać mają do osiągnięcia celu nadrzędnego - ochrony i poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu. Program określa najbardziej istotne elementy polityki zdrowia psychicznego powiatu sokólskiego. Zakłada szereg działań edukacyjno-promocyjnych kierowanych do wszystkich mieszkańców powiatu, których głównym celem będzie pogłębienie wiedzy o zdrowiu psychicznym oraz zapobieganie stygmatyzacji osób i rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi.